

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA**

**BAKALÁŘSKÁ
PRÁCE**

2010

Marek SMETANA

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Senior jako pachatel domácího násilí

Bakalářská práce

Autor: **Marek SMETANA**

Vedoucí práce: **Mgr. Petra Zimmelová, Ph.D**

ABSTRAKT

Senior jako pachatel domácího násilí

Problematika domácího násilí v ČR se výraznějším způsobem řeší od roku 2000. Pachatel domácího násilí bývají většinou muži jakožto životní partneři, zcela ojediněle jde o pachatele v seniorském věku. Vzhledem k tomu, že senioři i z pohledu sociologického vykazují určitou specifičnost, jeví se jako zajímavé zaměřit se v rámci práce o domácím násilí právě na tuto skupinu.

Úvod bakalářské práce se zabývá objasňováním základních pojmů, příčin, druhů a forem domácího násilí. Dále je zaměřena na seniory jako specifickou sociologickou skupinu. Ve stěžejní části jsou případové studie spisového materiálu domácího násilí Územního odboru Písek Policie ČR, kdy pachatel je osoba starší 65 let, a zjišťují se specifika této věkové kategorie při páčání domácího násilí.

Cílem práce bylo zaměřit na specifikace seniora jako pachatele domácího násilí a popsat důvody, které vedly ke vzniku domácího násilí v jeho prostředí. Výsledky mohou posloužit k tvorbě preventivních opatření u seniorské populace tak, aby došlo k minimalizování domácího násilí, kdy pachatelem je senior.

Metodou kvalitativního výzkumu v podobě prostudování a analyzování 6 kasuistik spisové dokumentace domácího násilí Územního odboru Policie ČR v Písku. Pachatelem těchto případů je senior. Formou nestandardizovaného rozhovoru s vyšetřovateli těchto případů zjistit specifika této věkové kategorie při páčání domácího násilí.

Výsledky výzkumu vybraných příkladů se ztotožňují s fakty, že partnerky seniorů mají tendenci násilníka omlouvat. V partnerském soužití se násilí střídá s obdobími klidu a odpuštění.

Policejní vyšetřovatelé by se měli zdokonalovat ve vhodné komunikaci jak s agresivním násilnickým pachatelem, tak s obětí domácího násilí. Prohlubovat a zlepšovat též koordinaci s organizacemi pomáhajícím obětem domácího násilí. Školící střediska pro policisty by měli vyšetřovatele zdokonalovat v oblasti asertivních technik, se zaměřením na vhodnou komunikaci jak se seniory, tak i pro jiné zvláštní případy.

ABSTRACT

The Senior as a Perpetrator of Home Violence

Home violence problem has been solved more intensively in the Czech Republic since 2000. Perpetrators for home violence are usually men as partners in life and they are very sporadically at senior age. From the sociological point of view seniors embody a kind of specificity; therefore, it sounds interesting to focus, within the thesis, on home violence perpetrated by seniors.

The introduction of the bachelor thesis goes into explaining some basic concepts, reasons, kinds and forms of home violence. Besides, it is focused on seniors as a specific sociological group. In the main body of the thesis there are case studies of home violence files, which are at Písek Regional Department of the Police of the Czech Republic, of perpetrators above the age of 65 and the investigations of home violence specifics of the age category are documented there.

The thesis target was to focus on specifications of the senior as a perpetrator for home violence and to describe reasons leading to home violence in their world. Findings can be used for the shaping of preventative measures to minimize home violence perpetrated by seniors.

Six home violence case reports were studied at Písek Regional Department of the Police of the Czech Republic via the qualitative research technique. Seniors were perpetrators of those cases. Specifics of the mentioned age category of home violence perpetrators were disclosed by interviewing investigators of the cases via the non-standardised form of interview.

Research results of the studied cases confirm the fact that perpetrators' partners tend to excuse perpetrators' violence. Periods of violence, tranquility and forgiveness usually take turns in the cohabitation of partners.

Police investigators should improve their own skills in the field of appropriate communication with both the aggressive and violent perpetrator and the victim of the home

violence. Police investigators should also deepen their coordination with organisations which help victims of home violence. Police training centres should hone investigators' skills in the field of assertive techniques, which are focused on appropriate communication with seniors and with other specific groups.

Prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „**Senior jako pachatel domácího násilí**“ jsem vypracoval samostatně a použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezměněné podobě, Zdravotně sociální fakultou, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Kovářově 21. 4. 2010

.....

podpis studenta

Poděkování:

Děkuji vážené paní Mgr. Petře ZIMMELOVÉ, Ph.D. za vedení a významnou pomoc při zpracování bakalářské práce. Mé poděkování též patří mým skvělým rodičům a mé rodině v čele se výbornou ženou Aninou a ratolestmi Anetkou a Marečkem.

Obsah:

Úvod	8
1. Současný stav	10
1.1. Vymezení pojmu domácí násilí	10
1.2. Příčiny vzniku domácího násilí	11
1.3. Druhy a formy domácího násilí	12
1.4. Pachatelé a oběti	14
1.4.1. Pachatelé	14
1.4.2. Oběti.....	15
1.5. Následky domácího násilí na oběť	18
1.6. Senior a jeho specifika.....	20
1.6.1. Stárnutí populace	20
1.6.2. Problémy populace	21
1.6.3. Adaptace seniorů.....	24
1.7. Sekundární analýza právních norem.....	29
1.8. Postup Policie ČR při situaci u domácího násilí.....	33
2. Cíl práce	35
3. Metodika	35
4. Výsledky	36
4.1. Případ 1.....	36
4.2. Případ 2.....	39
4.3. Případ 3.....	41
4.4. Případ 4.....	44
4.5. Případ 5.....	47
4.6. Případ 6.....	49
4.7. Souhrnné výsledky případových studií.....	52
4.8. Výsledky nestandardizovaných rozhovorů s vyšetřovateli těchto případů	55
5. Diskuze	59
6. Závěr	63
7. Seznam používaných zdrojů	64
8. Klíčová slova	68
9. Přílohy	69

Úvod

Domácí násilí bylo do roku 2000 do značné míry tabu. Může se zdát, že se jedná o problém poměrně nový. Není tomu tak, neboť tento druh agresivního chování tu byl již dávno. Tradovalo se, že muž („pán domu“) by měl mít doma pořádek, a co se děje za zavřenými dveřmi, sousedy nezajímá. Společnost byla k této formě násilí značně benevolentní, nemluvalo se o tom a mnohdy se ani mluvit nechtělo. Domácí násilí bylo označeno jako naléhavý problém až před několika málo lety, který si zaslouží značnou pozornost jak ze strany občanů a společnosti, tak ze strany orgánů, které se zabývají trestně právními skutky. Tento celospolečenský jev je značně složitý. V mnoha případech se snaží oběť domácí násilí bagatelizovat. A většinou probíhá tak nenápadně, že si ho ani blízké okolí nemusí povšimnout.

Domácím násilím lze označit jako násilí v rodině a domácnosti. Je to agresivní chování jedince, který vyvolává strach u osoby s ním žijící. Snaží se vymazat osobnostní rysy, ovládat a kontrolovat jeho chování, zcela minimalizovat jeho životní potřeby a prostor. Systematické ponižování, urážky a násilí slouží ke zničení sebedůvěry oběti, pocitům bezmoci a závislosti. Od útoků na partnerovu důstojnost přechází k ohrožení zdraví, majetku a nakonec někdy i života. Základní podmínkou pro vznik domácího násilí je, že se odehrává mezi blízkými lidmi, přičemž mezi pachatelem a obětí jsou citové, ekonomické a sociální vazby. Nejde jen o soužití partnerů ženy a muže, radíme sem i vztahy ostatní, jako např. vztah mezi rodiči a dětmi, dětmi a starými rodiči, partnery stejného pohlaví, seniory a jejich pečovateli apod.

V dnešní uspěchané době si může jen těžko člověk v produktivním věku představit, jak se žije důchodcům, kterých neustále přibývá. Populace jednoznačně stárne a celospolečensky nepříznivá situace působí mnohým psychické trauma právě seniorům. Neustále slyšíme, že je potřeba řešit problémy ve zdravotnictví a v důchodovém systému. Nervozita z nejisté budoucnosti nemalou měrou přispívá k narušení klidného stáří i k agresivnímu chování některých jedinců.

Co je důvodem nesnášenlivosti či násilnického chování seniorů žijících v partnerském vztahu, kteří spolu žijí i několik desítek let bez problémů? Pokusím se daný problém poodhalit analýzou některých spisů Územního odboru Písek Policie České republiky, v nichž je vyšetřován konflikt mezi mužem, jako pachatelem, v seniorském věku a jeho partnerkou.

1. Současný stav

1.1. Vymezení pojmu domácího násilí

Domácí násilí je v poslední době velmi diskutovanou problematikou. Můžeme říci, že je i jistým negativním fenoménem doby. Ačkoliv se domácí násilí vyskytovalo i v dobách minulých, začalo se o něm mluvit až v několika posledních letech. Domácí násilí je velmi závažnou problematikou, proto se o ní v poslední době tak diskutuje, ale mnohdy je tato problematika velice podceňovaná. Není jednoduché odpovědět na otázku, co domácí násilí vlastně je. Musí být především splněna podmínka, že se jedná o dlouhodobější vztah vycházející z intimity soužití. Hlavním a prvořadým rysem tohoto násilí je jeho dlouhodobost, opakování a každodenní přítomnost. Domácí násilí se vyskytuje mezi osobami blízkými, které pojí soužití ve společné domácnosti, finance, děti, okruhy přátel a známých atd. Oběťmi jsou ženy, děti, senioři, tělesně či duševně postižení a mizivým procentem jsou i muži. Ženy jsou zraňovány zakomplexovanou osobou, kterou měly rády a natolik jí důvěřovaly, že s ní navázaly partnerský vztah. Násilí a zanedbávání ostatních obětí v domácím prostředí či v ústavech je též téma velmi závažné a obsáhlé. Osoby žijící ve společné domácnosti mohou trpět jednak psychickým, fyzickým, sexuálním, sociálním a ekonomickým násilím. Domácí prostředí dává pachateli prostor pro nerušené páchání agresivních činů. Jen velmi malé procento je odhaleno a objasněno, protože se odehrává beze svědků a s nedostatkem důkazů. Násilník vyhledává situace k vyvolání konfliktu. Útoky narůstají, násilí vzrůstá, neustále přibývá na intenzitě a je častější. Většina obětí má tendenci si neustále namlouvat, že se situace zlepší a vztah bude hezký jako kdysi. Věří, že se násilník změní. Obviňují sami sebe a agresora omlouvají. Vztah se dál vyhrocuje, prohlubují se konflikty, přibývá agresivity a stupňující se utrpení zasahuje i do života celé rodiny.

„Domácí násilí je popřením toho, co manželství, rodina a citové vztahy znamenají, relativizuje základní lidské hodnoty a porušuje základní lidské hodnoty a porušuje základní

*lidská práva. Má vlastní dynamiku, tzv. spirálu násilí, kdy se období násilí střídají s obdobími klidu a odpuštění. Násilí nebývá afektivní, ale promyšlené.*¹

1.2. Příčiny vzniku domácího násilí

Objasnit příčiny vzniku domácího násilí se snaží jak psychologie a sociologie, tak i kriminologie. Různé osobnostní rysy a specifické zkušenosti z primární rodiny mohou vést k extrémnímu řešení konfliktních situací. Partneři si po dlouhodobě trvajícím vztahu přestanou rozumět, nesnaží se hledat kompromisní řešení, neváží si jeden druhého. Při komunikaci se začnou objevovat výčitky, urážky a jiné agresivní prvky, které jsou výrazem snahy řešit nastalé potíže nebo i bezproblémovou životní situaci. Zpravidla silnějším z partnerů je muž, který i s cílem „prosadit si svou“ za jakoukoli cenu používá psychického nátlaku i fyzických dispozic. Slabší z partnerů se nedokáže či neumí účinně bránit. Tím dochází u zakomplexovaného člověka ke zvýšení sebevědomí, jež vede k opakovanému a pravidelnému agresivnímu chování.

Další příčiny vedoucí k domácímu násilí mohou být společenské i fyzické změny. Vyrovnat se s dosavadním způsobem života při ztrátě zaměstnání, odchodu do důchodu či zdravotních potíží může být obtížné, někdy až frustrující. Člověk si přestane vážit sám sebe a začne si „vybíjet“ vztek na partnerovi. Ženy mají tendenci partnera omlouvat. Samy si namlouvají, že po mnohaměsíčním agresivním chování se situace zlepší. Vztah zbytečně protahují a tím se prohlubují konflikty, přibývá agresivity, stupňuje se utrpení a dostávají se do ohrožení života.

Domácí násilí není jen problém nižší sociální vrstvy, ale setkáváme se s ním v průřezu všech vrstev společnosti, různých věkových skupin. Rozdíl je v mechanismu vzniku v jednotlivých socioekonomických skupinách a udržování násilných vzorců

---

¹ VOŇKOVÁ, J., MACHÁČKOVÁ, R. a kol.: *Domácí násilí právní minimum pro lékaře*. 2. vydání, Praha: proFem, 2004. 10 s. ISBN 80-239-4026-0

chování, které jsou vyústěním toho kterého partnerství. Závisí též na různém postavení žen, jejich možnostech a kompetencích z hlediska vytvořeného respektu v partnerství.²

1.3. Druhy, formy a rizikové faktory

Pro oběti domácího násilí může být obtížné přiznat, že je situace vážná. To je také důvod, proč je důležité znát varovné příznaky a včasné odhalení problému tak poskytl možnost omezit rizika.

Druhy násilného jednání vůči partnerovi:

- Fyzické násilí – fackování, kopání, škrcení, bití, házení předmětů...
- Psychické týrání – nadávky, ponižování, zesměšňování, výhrůžky fyzickým násilím či sebevraždou, odepírání spánku a jídla, sledování telefonních hovorů...
- Ekonomická kontrola – žádný či omezený přístup k penězům, předkládání účtenek, přidělování peněz...
- Sexuální násilí – donucování násilím nebo výhrůžkami k sexu, znásilnění, nucení do nepříjemných praktik...

Násilí v rodině lze rozdělit:

- Násilí páchané na dětech
- Násilí páchané na ženách
- Násilí páchané na seniorech
- Násilí páchané na zdravotně a duševně hendikepovaných
- Násilí páchané na mužích³

---

² VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2.*, přeprac. vyd. Praha: proFem, 2008. 25 s. ISBN 978-80-903626-7-3.

³ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2.*, přeprac. vyd. Praha: proFem, 2008. 23 s. ISBN 978-80-903626-7-3.

Domácí násilí je takové chování, kdy skrze užití technik kontroly a moci násilný partner kontroluje chování druhého, a tím u něj vyvolává strach. Systematické ponižování, urážky a násilí slouží ke zničení sebedůvěry oběti, pocitům bezmoci a závislosti.

Formy násilného jednání:

- Sociální izolace – zákaz styku s příbuznými a přáteli, zákaz vycházení, přikazování oblékání, omezování či zákaz jakýchkoli zájmů
- Zastrásování – demonstrace síly, použití křiku, ničení majetku, vyvolávání strachu
- Vyčerpávání – přikazování nesmyslné práce, odepírání spánku, jídla, pití
- Citové týrání – neustálé nadávky, kritizování, vyvolávání pocitu viny
- Ekonomické týrání – kontrola nákupů, omezený přísun finančních prostředků na chod rodiny, nerespektování potřeb partnera a dětí
- Vydírání – nástrojem jsou zejména děti, kdy je oběť označována za špatného rodiče a navádění dětí proti druhému
- Zneužívání práv muže – osvojení si práva ovšem rozhodovat, určovat role v domácnosti i ve vztahu⁴

Násilí všeobecně je definováno jako cílené ubližování oběti, a to formou fyzickou, psychickou či sexuální. „Domácí násilí je pokládáno za poměrně zvláštní, samostatný fenomén. Mimořádnost přitom neplyne ani tak ze samotného násilí, ale spíš z toho, vůči komu a za jakých psychologických okolností je uplatňováno.“⁵

---

⁴ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2., přeprac. vyd. Praha: proFem, 2008. 23- 24 s. ISBN 978-80-903626-7-3.

⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 237 s. ISBN 80-86473-86-4.

1.4. Pachatelé a oběti domácího násilí

1.4.1. Pachatelé

Pachatelem domácího násilí bývá nejčastěji nějaký rodinný člen. Klasifikace pachatelů, násilných partnerů jsou dosti komplikované. Najdeme je mezi lidmi bez ohledu na věk, pohlaví, sociálně-ekonomickou vrstvu, náboženství i etnickou kulturu, rasu nevyjímaje. Tyranem rodinného života může být jak dělník, zemědělec, tak i policista, lékař nebo populární osobnost. Delikventi se liší ve struktuře zneužívání i úrovně nebezpečnosti. Na závažnost a povahu zneužívání má vliv jak prostředí, tak i soubor osobnostních vlastností. Někteří trpí psychickými problémy, jako jsou deprese. Násilník se snaží u oběti hlavně vsugerovat strach, stud a bezmoc. Vytváří se vzájemná extrémní závislost mezi agresorem a obětí. Pachatelem nejsou vždy zlí a nepřátelští lidé. Mohou být okouzliví, příjemní a družní. Na veřejnosti vystupují jako vzorní partneři a tím se jim daří okolí zmást a oklamat. To umožňuje násilníkům unikat odpovědnosti za své násilí a posilují strach oběti, že by jí nikdo nevěřil, že je takový „milý“ člověk schopen někomu ublížit. Pachatelé mužského pohlaví jsou většinou dvojí tváře, jedna tvář je jeho osoba v okolí a druhou tvář je jeho osoba ve vztahu k partnerce. Tito pachatelé se obvykle chovají násilně pouze v domácím prostředí, v okolí jsou naprosto bezproblémoví. Běžně minimalizují závažnost násilí nebo dopad agresivního chování. Někteří pachatelé byli v dětství fyzicky či sexuálně zneužíváni, zanedbáváni nebo vystaveni domácímu týrání. Jsou mezi nimi i závislí na návykových látkách nebo mají problémy duševního zdraví. Všechny tyto faktory mohou ovlivnit jejich osobnost a přispívají ke složitosti a závažnosti násilných mezilidských vztahů. Někteří pachatelé si uvědomují, že jejich chování je špatné, ale přimět je, aby vyhledal pomoc, je složité.

Existují dva základní typy pachatelů, a sice typ instrumentální a typ impulzivní. „Zmíněné dva typy však vykazují různě závažné stupně povahových zvláštností, a proto se

v konkrétním případě připouští i diagnóza anomální či psychopatické osobnosti.“⁶ Zhruba polovina pachatelů se řadí do dvou zmíněných skupin, ostatní tvoří samostatnou skupinu. Při hodnocení pachatelů se přihlíží ke dvěma skupinám faktorů, a sice k faktorům distančním a faktorům proximálním.

Distanční faktory:

- genetické vlivy
- zkušenosti z dětství
- zkušenosti ze skupin vrstevníků

Proximální faktory:

- vazba k druhým osobám
- impulzivita
- sociální dovednosti
- postoje vůči ženám
- postoje vůči násilí⁷

1.4.2. Oběti

Ačkoliv si to mnozí z nás nepřipouštějí, obětí domácího násilí se může stát prakticky kdokoliv z nás. Obětí se může stát jak dítě, dospívající, tak i dospělý člověk či senior. Obecně dělíme oběti do několika cílových skupin, a sice na děti, ženy a seniory. Ovšem to neznamená, že by se oběťmi domácího násilí nemohli stát muži. Tyto případy jsou pouze výjimečné, proto se o nich téměř nemluví, ve své práci bych se ale rád o mužích jako obětech domácího násilí rád okrajově zmínil.

---

⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: GRADA, 2008. 39 s. ISBN 978-80-247-2207-8.

⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: GRADA, 2008. 39 s. ISBN 978-80-247-2207-8.

Děti jsou nejnepříjemněji napadnutelné, proto se často stávají oběťmi domácího násilí. Ovšem v mnohých případech se děti stávají i svědky domácího násilí, zejména v případech, kdy je obětí žena, matka dětí a pachatelem partner, otec dětí. Děti se stávají oběťmi domácího násilí ve všech věkových kategoriích, od kojenců po pubescenty. Násilí na dětech je nejzávažnější formou násilí vůbec, přičemž v případě domácího násilí na dětech hovoříme o tzv. syndromu CAN, neboli o syndromu týraného a zneužívaného dítěte. Syndrom CAN bývá definován jako „týraní, zneužívání a zanedbávání dítěte, úmyslné ubližování nejbližšími pečovateli, které má závažný dopad na život dítěte, jeho další vývoj a postavení ve společnosti.“⁸ Domácí násilí téměř ve všech případech ovlivní další vývoj dětí. Mnohé mají po prožitém traumatu velké problémy v začlenění se do společnosti a v komunikaci s ostatními lidmi. Mnohé oběti, které prožijí domácí násilí v brzkém věku, se v dospělosti stávají rovněž pachateli domácího násilí.

Některé děti se setkávají s domácím násilím již od narození, některé až v průběhu dětství či dospívání. Ludmila Čírtková uvádí, že „zhruba 20-25 % dětí se vměšuje do násilných incidentů (prosí násilnou osobu, aby opustila od svého jednání, nebo se pokouší ohroženou osobu bránit). V průběhu útoků na matku je napadeno také 10 % dětí a 2 % dětí přechází z různých důvodů a motivů na stranu agresora.“⁹

Další častou skupinou obětí bývají ženy, v literatuře se většinou setkáváme s pojmem syndrom týrané ženy. Nejčastějším pachatelem při domácím násilí na ženách bývá muž, partner ženy. Ženy se stávají oběťmi jak psychického a fyzického násilí, tak i násilí sexuálního. Většina žen se za situaci, kterou prožívají, stydí a bojí se promluvit, proto se mnoho případů nikdy neodhalí a v mnohých případech jsou ženy týrány celý život.

Násilí na ženách je komplikované zejména kvůli tomu, že sekundárně ženám ubližují ti, kteří by měli ženu chránit a pomáhat jí. „Týraná žena se setkává s bagatelizováním – u policie, u lékaře, na úřadech, u soudu, ale i u svých příbuzných

---

⁸ VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Násilí v rodině: Syndrom týraného a zanedbávaného dítěte*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 51 s. ISBN 80-8552-91-7-3.

⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: GRADA, 2008. 43 s. ISBN 978-80-247-2207-8.

a přátel. Možná, že je to další důkaz hluboké zakořeněnosti mýtů o domácím násilí, možná, že je to nedostatek informací o dané problematice, především znalostí o chování a prožívání týraných žen, o tom, jak problém domácího násilí řešit, a tak mnozí reagují odmítáním, popíráním nebo bagatelizací.“¹⁰

Ženy, které týrá jejich partner, se bojí vyhledat jakoukoli pomoc, mnohé ovšem neví, kde pomoc hledat. Většina z nich nemá kam jít, proto násilí přehlíží. Mnohé dokonce uvádějí, že jim partner neublíží, ale že je tímto způsobem chrání.

Další skupinou jsou senioři, mnozí z nás vůbec nevědí o tom, že oběťmi domácího násilí se velmi často stávají i senioři. O násilí na seniorech se dříve nemluvilo vůbec, v dnešní době se senioři do výčtu obětí domácího násilí uvádějí, jelikož případů se vyskytuje stále více. Společnost o domácím násilí všeobecně vůbec nehovořila, jelikož to považovala za něco hrozného, co nedělá dobrý obraz.

Senioři jsou stejně jako děti nejsnadněji napadnutelnými oběťmi. V případě seniorů je to určeno zejména tím, že mnoho seniorů je ve stáří odkázáno na pomoc druhých. Pachateli domácího násilí na seniorech se bohužel stávají zejména rodinní členové, kterým senioři plně důvěřují, nebo také ošetřující personál, a to jak v domácím prostředí, tak i v prostředí domova pro seniory či jiného zařízení.

O násilí na seniorech se toho ví málo, jelikož „nízké společenské hodnocení stáří vede k nedostatečnému zájmu o kvalitní poznání tohoto životního období a o porozumění jeho specifčnosti. Převládá spoléhání na zjednodušené stereotypy o stáří jako o poklidné a nezajímavé době dohasínání života.“¹¹

I když se o tom nemluví téměř vůbec, oběťmi domácího násilí se stávají i muži. Tyto případy se téměř nikdy neodhalí, jelikož muži se za danou situaci velice stydí, proto

---

¹⁰ ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: GRADA, 2004. 109 s. ISBN 80-247-0586-9.

¹¹ VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Násilí v rodině: Syndrom týraného a zanedbávaného dítěte*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 84 s. ISBN 80-8552-91-7-3.

nevyhledávají pomoc a týrání snášejí. V mnohém je to i vinou společnosti, která muže vnímá jako ty, kteří jsou silní, odvážní a stateční.

„Prokazování násilí a především pomoc týraným mužům je komplikovaná také neochotou mužů vyhledat institucionalizované formy psychosociální pomoci. Pro muže je týrání velmi ponižující, stydí se vyhledat jakoukoliv pomoc.“¹²

1.5. Následky domácího násilí

O tom, že domácí násilí zanechá na každé oběti následky, není pochyb. Na toto trauma reaguje každá oběť jinak, je to záležitost individuální, přesto jsou některé následky stejné u všech obětí, přičemž se jedná zejména o následky v oblasti psychické a fyzické.

Psychickou újmu utrpí každá oběť, některé oběti se setkají pouze s následky v psychické oblasti, u některých se objevují i následky jiné. *„Napadení pachatelem je traumatická událost, která se vymyká zátěži, na níž je lidská psychika vystavěna.“¹³* Vždy dochází k těžkému zranění psychiky, jelikož se mění zejména životní situace, způsob, jakým prožíváme vztahy s ostatními, ale i celkový vztah k vlastnímu tělu.

U každé věkové kategorie jsou následky týrání a zneužívání jiné. Nejhorší následky jsou u dětí a u seniorů, tedy i nejnepříjemnější napadnutelných obětí. Důsledky týrání a zneužívání zpravidla dělíme na důsledky aktuální a dlouhodobé. Jako aktuální důsledky chápeme ty, které se týkají současného prožívání obětí, újmy na zdraví, která byla způsobena fyzickým týráním. Fyzické týrání bývá zpravidla doprovázené psychickými problémy, které se projevují pocity beznaděje, zavržení, studu.

U oběti se velice často objevuje i pocit viny, jelikož většinou okolí dává vinu spíše oběti než pachateli. „Pocit viny velmi silně doprovází rovněž sexuální zneužívání dítěte. Dítě ví, že se děje něco, co není správné, stydí se za to a neodvažuje se se svým zážitkem

---

¹² ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: GRADA, 2004. 134 s. ISBN 80-247-0586-9.

¹³ ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. Praha. GRADA, 2007. 131 s. ISBN 978-80-247-2014-2.

svěřit. Pociťuje vlastně paradoxně větší vinu než dospělý útočník, čímž se jeho strádání ještě prohlubuje.“¹⁴ Dlouhodobé důsledky se objevují především u dětí a projevují se tak, že u dětí je narušen vývoj. Děti v těchto případech získávají zkušenosti, které negativně ovlivňují jejich osobnostní vývoj. Velmi často se objevuje psychická deprivace, která bývá často doplněna ještě o jiné psychické poruchy. V těchto případech by mělo být k dispozici okolí, které většinou ale oběť zavrhuje a oběti se nedostává uspokojení.

U dětí, které jsou týrané v brzkém věku, dochází k podceňování, k úzkosti a ustrašenosti a ke zkreslení představ o společnosti. Pocity viny u oběti se téměř ve všech případech stávají trvalými a oběť má problém začlenit se zpět do společnosti. Nejvíce týrání, zneužívání a zanedbávání zanechává důsledky v oblasti sebehodnocení a seberealizace. Děti, které v dětství prožily trauma domácího násilí, mají v dospělosti problémy v navazování vztahů, a to zejména těch citových. Děti, které se staly v dětství obětí domácího násilí, se později, v roli rodičů stávají také pachateli domácího násilí, a to zejména na svých dětech.

U dětí starších můžeme najít následky týrání a zneužívání zejména v negativním postoji ke svému vlastnímu tělu. V případě, že se děti stanou oběťmi sexuálního násilí, je tato nenávisť k vlastnímu tělu ještě silnější. „Zvyšuje se tendence k promiskuitě, prostituci, sebevražednému chování a závislostem všeho druhu. Mění se i pohled na svět dospělých a projevuje se neochota akceptovat společenské hodnoty a normy.“¹⁵

U dospívajících, kteří se stali obětí domácího násilí, jsou následky mnohdy jiné než u mladších dětí. Dospívající většinou volí jako formu odplaty za utrpení, které museli prožít, různé typy delikvence, útoky z domova, ale i uchýlení se k partě.

U dospělých, kteří byli v nedávné době vystaveni domácímu násilí, a to kterékoliv formě, se objevuje akutní reakce na stres. V popředí jsou jako u dětí pocity bezmoci, ale i bezvýchodnosti, které ovlivňují zejména emoční stránku. U dospělých velmi brzy po činu

---

¹⁴ VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Násilí v rodině: Syndrom týraného a zanedbávaného dítěte*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 33 s. ISBN 80-8552-91-7-3.

¹⁵ VODÁČKOVÁ, D. a kol. *Krizová intervence*. Praha: Portál, 2002. 461 s. ISBN 80-7178-696-9.

dochází k sociální izolaci, osoby se vyhýbají jakémukoli kontaktu s okolím, jelikož se stydí za vzniklou situaci a v mnohých případech, jak jsem se zmínil výše, dokonce okolí dává vinu spíše oběti než pachateli.

U seniorů, kteří se stanou obětí domácího násilí, většinou dochází k psychickým poruchám. U mnohých seniorů si ostatní myslí, že si senioři vymýšlejí, že se obětí násilí nestali a že se jedná pouze o projevy stáří.

U každého člověka mohou následky domácího násilí působit jinak, jinou měrou. „V zásadě však převažují psychosomatické obtíže, syndromy bolesti, poruchy vnímání schématu těla, zvýšená či snížená citlivost některých částí těla, třes a divné tělesné pocity, častá je nenávisť k vlastnímu tělu. U žen se mohou projevit gynekologické obtíže, které nereagují na běžnou léčbu, a obtíže v sexuálním životě. Mnoho takto postižených lidí má problémy s navázáním a udržením partnerského vztahu, opakovaně navazují vztahy kalamitní, nebo takové vztahy, ve kterých se opakují zneužívající vzorce chování. Stejně tak znevýhodňující může být tendence k opakování negativních a destruktivních forem chování vůči okolí, zejména vůči osobám, které jsou v pozici „toho slabšího“.“¹⁶

1.6. Senior a jeho specifika

V této části práce bych se rád zaměřil na seniory a jejich specifika, zejména na stárnutí populace, psychické problémy a adaptaci, ale i jiné záležitosti, které se stářím souvisejí.

1.6.1. Stárnutí populace

Každé období lidského života, zejména to vývojové, má svá jistá specifika. V každé společnosti je na stáří pohlíženo jinak. Stáří se stává stále významnější životní etapou, a to zejména proto, že se v dnešní době prodlužuje střední délka života. Smíření se s faktem, že dochází k prodlužování střední délky života, je velice problematické a těžké. Pokud

---

¹⁶ VODÁČKOVÁ, D. a kol. *Krizová intervence*. Praha: Portál, 2002. 462 s. ISBN 80-7178-696-9.

bychom uvažovali ekonomicky, v tomto pohledu vidíme staré osoby jako velký ekonomický problém, jako silnou zátěž.

Každý senior prožívá stáří jinak, někdo jej prožije v klidu v rodinném prostředí, jiný je nucený žít v domově seniorů či v jiném zařízení sociálních služeb. Někdo se na důchod těší, někdo má se smířením se s tímto faktem velký problém.

Samotné vymezení pojmu senior je dosti problematické. Existuje několik definic pojmu senior, jelikož každý autor pohlíží na danou situaci jinak, přesto můžeme říci, že je brána v potaz jedna všeobecně uznávaná definice. *„Označení starý člověk se zakládá především na společenské konvenci, která má různé, ale převážně ekonomické důvody; současná společnost považuje za starého toho jedince, kterému vzhledem ke kalendářnímu věku vznikl nárok na starobní důchod.“*¹⁷

Stáří se dělí podle věkového vymezení do dvou základních skupin, a sice na stáří rané a stáří pravé. První skupinou je tedy stáří rané, které je vymezeno věkem 60-75 let, od 75 let začíná stáří pravé.

1.6.2. Problémy seniorské populace

Stáří s sebou přináší bezesporu několik psychických i somatických změn. Existují změny, které jsou typické pro všechny seniory, ale jsou i změny, které jsou čistě individuální. Ve stáří se většina osob setkává se zdravotními problémy, z nichž jsou mnohé způsobené věkem. Ovšem to neznamená, že by se zdravotní potíže musely nacházet u všech seniorů. Nejčastějšími změnami v oblasti tělesné jsou snížení výkonu a omezení pohybu.

Tělesné změny ve stáří jsou podmíněny několika faktory, z nichž nejznámější jsou:

- genetické dispozice – obecně lze říci, že mají ve svém genetickém programu zakódován počátek a průběh stárnutí i pravděpodobnou délku života

---

¹⁷ HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. Praha: Panorama, 1990. 21 s. ISBN 80-7038-15-8-2.

- vnější faktory – ovlivňují tempo stárnutí, závisí na nich předpoklad, do jaké míry se člověk přiblíží předpokládané maximální délce života¹⁸

Změny organismu na úrovni fyziologické jsou typickými příznaky stáří. I když probíhají tyto změny u každého starého člověka jinak, můžeme říci, že ve všech případech postihují různé tkáně a orgány. Na nemoci ve stáří mají velký vliv také genetické předpoklady. „*Genetické dispozice jsou jednou z příčin interindividuálních rozdílů. Obecně lze říci, že lidé mají ve svém genetickém programu zakódován počátek a průběh stárnutí i pravděpodobnou délku života.*“¹⁹

Dobrá zdravotní stav je kladným předpokladem pro prožití dobrého a naplněného stáří. Senioři, kteří jsou zdraví, prožívají plnohodnotnější stárnutí než ti senioři, kteří ve stáří trpí vážnými nemocemi. Zdraví senioři zpravidla prožívají stáří aktivním způsobem, kdežto ti nemocní jej většinou prožijí pouze pasivně. Zdravotní stav má velký vliv i na psychiku člověka. Byla provedena řada výzkumů, která potvrdila, že se u české populace se zvyšujícím věkem objevuje zhoršení zdravotního stavu.

Mnoho seniorů právě kvůli špatnému zdravotnímu stavu předčasně umírá, protože se tělo nedokáže s nemocí dále vyrovnávat. Zdravotní stav ve stáří je důležitý i pro kvalitu života, zdraví či nemoc vždy ovlivňují celkové prožívání seniora. „*Pro kvalitu každodenního života starého člověka však není rozhodující samotná přítomnost nějaké nemoci, ale stupeň specifického omezení, které nemoc přináší.*“²⁰ Jako nejzávažnější důsledek stáří a chorob s nimi spojenými bývá vnímáno snížení soběstačnosti. Ve stáří bývá mnoho seniorů závislých na druhých, bývají odkázáni na pomoc další osoby.

¹⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. 312 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

¹⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. 311 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

²⁰ VOHRALÍKOVÁ, L. a kol. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Brno: VÚPSV, 2004. 32 s. ISBN 80-239-4218-2.

U většiny seniorů se ale snížení soběstačnosti nenachází, většina seniorů bývá soběstačná. V případě ztráty soběstačnosti se jedná mnohem častěji o ženy než o muže. Pro kvalitu života i pro zachování soběstačnosti je důležité zejména zachování pohyblivosti.

Mezi faktory, které nejčastěji ovlivňují soběstačnost, řadíme:

- chronické choroby a vady, nejčastěji onemocnění pohybového aparátu, smyslové poruchy, neurologická a psychická onemocnění, onemocnění kardiovaskulárního systému
- choroby se zvýšenými nároky na ošetření, úpravu životosprávy, používání kompenzačních pomůcek
- všechny rizikové gerontologické faktory (vysoký věk a multimorbidita, osamělost, nízký příjem)
- špatné bytové podmínky – byt špatně vybavený, bez telefonu, ve vyšším patře bez výtahu, topení na tuhá paliva, celková hygienická zanedbanost, apod.
- ztížená dostupnost zdravotnických i sociálních služeb
- nemožnost nebo neochota v poskytování pomoci ze strany rodiny
- časté hospitalizace²¹

Ve stáří nedochází jen ke změnám fyzickým, ale i ke změnám v oblasti psychické, přičemž tyto změny může pozorovat v chování či prožívání jedinců. U starých osob dochází k celkovému zpomalení různých funkcí a procesů.

Změny v oblasti psychických funkcí se zpravidla dělí na změny v oblasti emocionality, kognitivních funkcí a na změny v oblasti osobnostního rozvoje. Snad nejvýznamnější jsou změny v oblasti kognitivních funkcí, přičemž jako nejzávažnější bývají jmenovány poruchy paměti. „V raném stáří se začínají objevovat nedostatky

---

²¹ ZAVÁZALOVÁ, H. a kol. *Vybrané kapitoly ze sociální gerontologie*. Praha: Karolinum 2001. 31-32 s. ISBN 80-24603-26-8.

*paměťových funkcí a s nimi spojené obtíže v učení. Zhoršení paměti je běžně známým projevem stárnutí, který ve značné míře souvisí i s větší unavitelností a obtížnější koncentrací pozornosti.*²² S poruchami paměti se setkává velké procento seniorů, přičemž se jedná o poruchy jak krátkodobé, tak i dlouhodobé paměti. Nejvíce se však změny dotýkají paměti epizodické, v níž se uchovávají naše osobní zážitky, prožitky. S poruchami epizodické paměti se většinou senioři setkávají kolem šedesátého roku života.

Také změny emocionality jsou pozorovatelné u většiny seniorů. Jde o časté změny nálad, téměř všichni senioři jsou velice citliví a každá maličkost je rozpláče nebo v nich vyvolá rozpaky. U mnoha seniorů dochází také k častým depresím, „*ve stáří se zvyšuje četnost depresí, především depresí sekundárního typu, které jsou reakcí na závažná onemocnění či jiné významné ztráty, vedoucí k osamělosti, izolaci, ke ztrátě zakotvení a soběstačnosti. Deprese bývají často kombinovány s úzkostnými stavy.*“²³

Dochází i ke změnám v oblasti osobnostního rozvoje, přičemž se v rámci těchto změn uvádí i změny v oblasti socializace jedince. Socializace je důležitým procesem ve všech vývojových oblastech lidského života, ve stáří je socializace obzvláště důležitá. Na mnoho seniorů má negativní vliv sociální izolace, odloučení od společenského dění.

1.6.3. Adaptace seniorů

Na socializaci má velký vliv samotný odchod do důchodu, přijetí nové sociální role, tedy role seniora. Někteří se na důchod těší, jelikož se mohou věnovat aktivitám, kterým se během života kvůli nedostatku času věnovat nemohli. Někteří mají z odchodu do důchodu velké obavy, jelikož tento odchod chápou jako vyčlenění ze společnosti, nikoli jen jako ztrátu jedné sociální role a přijetí role nové. „*Odchodem do důchodu je v současné době stárnoucí člověk postaven před zásadní problém: musí totiž vhodně změnit svůj životní styl,*

---

²² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. 321 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

²³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. 336 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

neboť dosavadní pracovní stereotyp přestává být funkční a objevuje se nadbytek volného (a především) nestrukturovaného času. Nová role důchodce je méně specifická než ztracená role profesní. S odchodem do důchodu se mění prožívání, vnímání i chování.“²⁴

Můžeme říci, že senioři prožívají stáří v následujících sociálních skupinách:

- rodina – je nejvýznamnější sociální skupinou, může zahrnovat nejenom soužití s partnerem, ale i kontakt s rodinami dětí a sourozenců
- přátelé a známí ze sousedství, popřípadě lidé, s nimiž senioři sdílejí nějaké aktivity, představují možnost dalších sociálních kontaktů a někdy i hlubších vztahů, které mohou mít užitečný kompenzační význam, zejména pokud by vlastní rodina neexistovala nebo neplnila své funkce. Starší člověk si může v rámci těchto kontaktů udržet mnohé sociální kompetence, které v rámci rodiny nepotřebuje, a tudíž ani nevyužívá.
- společenství obyvatel určité instituce, jako je např. nemocnice (zejména LDN) či domov seniorů, v jehož rámci starší člověk sdílí s ostatními totéž teritorium a určitý styl života, a může si tak i zde vytvořit hlubší vztahy²⁵

Ne všem z nás bude umožněno prožít stáří v domácím prostředí. Ti senioři, kteří vyžadují péči okolí, jež jim nejbližší rodina nemůže nebo neumí nabídnout, prožívají stáří v zařízení sociálních služeb, nejčastěji v domově pro seniory. V případě, že seniora v domově pravidelně rodina a známí navštěvují, je pro něj ten pobyt mnohem příjemnější a zvládnutelnější, než kdyby byl v domově jen sám se svými vrstevníky a personálem.

O tom, že naše populace stárne velice rychle, není pochyb. Podle mnohých demografů je naše společnost postižena tzv. demografickou krizí. „*Věkovou strukturu naší*

---

²⁴ VOHRALÍKOVÁ, L. a kol. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Brno: VÚPSV, 2004. 54 s. ISBN 80-239-4218-2.

²⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. 350 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

společnosti ovlivňují nepravidelnosti ukazatelů reprodukčních procesů minulých generací. Stávající počty českých seniorů i jejich relativní zastoupení v populaci jsou výsledkem dlouhodobého demografického vývoje a jsou ovlivněny proměnami populačního chování české společnosti.“²⁶

Na přelomu 20. a 21. století se uvádělo, že naše společnost je nejstarší v celé své historii. Po roce 1990 došlo k radikálnímu snižování úmrtnosti a stejně tak ke snížení porodnosti, což také přispělo k rychlejšímu stárnutí populace. *„Populační stárnutí však mělo v devadesátých letech poněkud zvláštní průběh zapříčiněný historicky vzniklými deformacemi věkové struktury, brzdícím efektem natalitní vlny sedmdesátých let i současným hlubokým a rychlým poklesem úrovně porodnosti.“²⁷*

Můžeme říci, že stárnutí je ovlivněno i geografickou polohou. Nejvíce seniorů ve vyšším věku žije ve větších městech. Nejstarší obyvatelstvo žije v Praze, v Brně či v Plzni, což je dáno i nízkou mírou plodnosti. Starší občané nežijí jen ve velkých městech, ale i na malých vesnicích, kam se někteří lidé v důchodovém věku stěhují. *„Obecným a základním rysem proměn věkové struktury obyvatelstva České republiky v nadcházejících letech bude jeho další intenzivní stárnutí. Je to nezvratitelná realita, na které se shodují všechny zahraniční i české projekce a prognózy. Úvahy o budoucích počtech seniorů jsou samozřejmě založeny pouze na odhadech a skutečný vývoj, zvláště v delším časovém horizontu, se může od předpovídané situace odlišovat. Na straně druhé počty obyvatel ve věku nad 60 let jsou v zásadě určeny na desítky let dopředu početní velikostí generací osob již žijících v době vzniku prognózy a právě proto je možné prognózy počtu starších osob považovat i v horizontu několika desítek let za poměrně spolehlivé.“²⁸*

---

²⁶ VOHRALÍKOVÁ, L. a kol. *Čeští seniori včera, dnes a zítra*. Brno: VÚPSV, 2004. 6 s. ISBN 80-239-4218-2.

²⁷ VOHRALÍKOVÁ, L. a kol. *Čeští seniori včera, dnes a zítra*. Brno: VÚPSV, 2004. 9 s. ISBN 80-239-4218-2.

²⁸ VOHRALÍKOVÁ, L. a kol. *Čeští seniori včera, dnes a zítra*. Brno: VÚPSV, 2004. 17 s. ISBN 80-239-4218-2.

Čeští senioři žijí různě, někteří žijí doma, v prostředí, na které byli zvyklí celý život. Někteří žijí tam, kde žili celý život, jiní jsou odkázaní na pomoc druhých osob, přičemž zpravidla žijí u svých nejbližších příbuzných. Dříve bylo běžné, že se děti postaraly o své staré rodiče, v dnešní době je to spíše rarita. U každé generace probíhá prožívání důchodového života jinak. V prostředí, kde jsou senioři zvyklí, většinou stáří probíhá klidněji než u těch, kteří jsou nuceni jej prožívat v zařízení sociálních služeb. V případě, že musí senioři žít v zařízení sociálních služeb, je důležitý proces adaptace. Adaptace je důležitá ve všech vývojových etapách lidského života, každý z nás za svůj život zažije několik procesů adaptace. Adaptace na nové prostředí probíhá u každého seniora jinak rychle, proces adaptace probíhá po přijetí do zařízení.

V případě, že se senior adaptuje na pobyt v zařízení sociálních služeb, měla by být tomuto procesu věnována ještě větší pozornost. V tomto procesu hraje největší roli sociální pracovník, jakožto koordinátor.

Sociální pracovník hraje klíčovou úlohu také proto, že se na něj senior v mnohých záležitostech obrací, přičemž se jedná zejména o různé formy pomoci. Každému klientovi domova pro seniory je vypracován individuální plán péče, je nutné, aby vznikl adaptační plán. V procesu adaptace v domově pro seniory není důležitý jen senior a jeho ošetřující personál, ale také, a to zejména, rodina, která adaptaci ovlivňuje nejvíce. „*V tomto procesu může velmi účinně pomoci rodina, přátelé, sousedé z původního bydliště, kteří mohou přinášet informace, předměty, vzpomínky, a propojit tak úspěšně to, co bylo, s tím, co je nyní, stejně jako programová nabídka uvnitř domova.*“²⁹

Dříve bylo považováno rané období stáří za zlatý věk stáří vůbec. „Státem garantovaná a řízená mezigenerační solidarita znamenala vysokou míru hmotné autonomie v podobě zaručených penzí.“³⁰ Povinnost dětí postarat se o své staré rodiče se z povědomí společnosti postupem času vytrácela. Mnozí důchodci se snažili plnit ještě nějakou roli, a to

²⁹ MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. 182 s. ISBN 80-7367-002-X.

³⁰ VOHRALÍKOVÁ, L. a kol. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Brno: VÚPSV, 2004. 78 s. ISBN 80-239-4218-2.

zejména formou pomoci svým dětem. Nejčastěji se jednalo o hlídání dětí, či jiné formy pomoci v rodině.

Mnozí senioři se snažili a někteří ještě snaží svým dětem či rodině vypomoci i finančně, proto se setkáváme s mnoha pracujícími seniory. S technologickými procesy, které nám usnadnily život, se začaly měnit také pohledy seniorů na celkový život, ale zejména na etapu stárnutí. Seniorům začaly být nabízeny různé aktivity, kterých se dříve účastnit nemohli a které více naplňovaly jejich volný čas. „*Určité změny v budoucím prožívání důchodu signalizují i představy české veřejnosti, více jak polovina lidí si představuje, že i v důchodovém věku si bude hledat vhodné zaměstnání, pokud jim to dovolí zdravotní stav.*“³¹ Další polovina seniorů si představuje, že prožije aktivní stáří, které bude naplněné cestováním, poznáváním osob, ale i míst. Rozdíly můžeme najít i v názorech na stáří u osob ve středním věku a u osob mladých. Mladí lidé si většinou představují, že svůj důchod budou prožívat aktivně, se zaměřením na zájmy a cestování, které by vyplňovaly volný čas. Zatímco u osob ve středním věku je tomu naopak, tito lidé si spíše představují důchod pasivně, bez práce, bez náročnějších aktivit.

V této části práce bych se ještě rád zmínil i o ageismu, jelikož si myslím, že se jedná o zajímavou problematiku. Stáří je pojmem, který bývá často vnímán velice negativně. Pojem ageismus můžeme přeložit jako „*společenský předsudek vůči stáří.*“³² Tato definice je stále uznávaná, ovšem nutno podotknout, že termín ageismus je v současné době chápán poněkud širěji. Už se na něj nepohlíží pouze jako na společenské předsudky vůči stáří, ale také na celkové negativní představy o starých lidech či dokonce projevy diskriminace vůči starším osobám.

Stáří v žádném případě neznamená vyřazení ze společnosti. I když ztrácíme mnohé sociální role, nové zase získáváme, nejznámější je sociální role důchodce. Na stáří bychom

---

³¹ VOHRALÍKOVÁ, L. a kol. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Brno: VÚPSV, 2004. 79 s. ISBN 80-239-4218-2.

³² TOŠNEROVÁ, T. a kol. *Ageismus: průvodce stereotypy a mýty o stáří*. Praha: Ambulance pro poruchy paměti, 2002. 6 s. ISBN 80-238-9506-0.

se měli těšit, prožít jej v klidu a naplánovat si, čemu se v důchodu budeme věnovat. Pohled na stáří se mění stejně tak, jak se mění společnost.

Ke starým lidem bychom měli mít úctu a uvědomit si, že i my budeme jednou staří a možná budeme potřebovat pomoc druhých osob. Ve stáří se mnoho seniorů potýká se změnami v mnoha oblastech, je nutné dodat, že každý se s těmito změnami vyrovnává jinak.

V poslední době se bohužel začalo vyskytovat množství případů, kdy se senior stal obětí domácího násilí. Pachatelé jsou přitom v tomto případě zejména nejbližší členové rodiny, kteří by se měli snažit seniorovi pomáhat a zpříjemňovat prožívané stáří. Já se ale v praktické části zabývám seniory jako pachatelé domácího násilí.

1.7. Sekundární analýza právních norem

Od 1. ledna 2007 nabyl účinnosti zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím v ČR. Též došlo ke změnám Zákona o Policii ČR, Zákona o sociálním zabezpečení a Občanského soudního řádu. Toto umožnilo osobám ohroženým domácím násilím bránit se a také byly definovány nové povinnosti a oprávnění subjektů podílejících se na předcházení, řešení a odstraňování domácího násilí. Samostatné paragrafové znění institut „domácího násilí“ podle úplného znění zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, jehož účinnost skončila dne 31.12.2009, neobsahoval.

Uvedené jednání, pokud naplňovalo skutkovou podstatu trestného činu, bylo řešeno podle „**Části druhé, zvláštní část**“, „Hlavy páté, trestné činy hrubě narušující občanské soužití“, § 197a **Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci** odst.1 „, Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem“. Podle „Hlavy sedmé trestné činy proti životu a zdraví“, **Ublížení na zdraví** podle § 221 odst. 1 „Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“ odst. 2 „Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,“ písm. c) „způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.“

a § 222 odst. 1 „Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.“³³

Dne 1.ledna 2010 nabylo účinnosti „Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník“, ani v tomto právním předpise opět není samostatně uvedeno paragrafové znění institutu „domácího násilí“.

Opět se vychází z jednání naplnění znaků trestného činu podle „**Části druhé, zvláštní část**“, Hlava I, Díl 2 **trestné činy proti zdraví**, §145 **Těžké ublížení na zdraví** odst.1 „Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.“ odst. 3 „ Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.“ odst. 4, „Příprava je trestná.“ a § 146 **Ublížení na zdraví** odst.1 „Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“ odst. 3 „Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.“ Podle Hlavy X **trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných**, díl 5 trestné činy narušující soužití lidí, § 353 **Nebezpečné vyhrožování** odst. 1, „Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmu na zdraví nebo jinou těžkou újmu takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.“³⁴

Trestné činy domácích násilí by se nechaly dle mého názoru v některých případech posuzovat i podle Hlavy IV, **trestné činy proti rodině a dětem**, § 199 **Týrání osoby žijící ve společném obydlí** odst. 1, „Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.“³⁵

Naplnění skutkové podstaty přestupku „domácího násilí“ je řešeno podle úplného znění zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích § 49 Přestupky proti občanskému soužití odst. 1 „Přestupku se dopustí ten, kdo“, písm. c) „úmyslně naruší občanské soužití

³³ ÚZ číslo 558 „Trestní předpisy, přestupky“ Sagit Ostrava 2006, ISBN 80-7208-564-6

³⁴ ÚZ číslo 768 „Trestní předpisy“ Sagit Ostrava 2009, ISBN 978-80-7208-782-2

vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním“.³⁴ Při deliktu domácího násilí může dojít i k naplnění skutkové podstaty trestných činů ublížení na zdraví z nedbalosti.

Porovnání zákonů, které pachatelé porušují při páchání domácího násilí:

(nejčastější případy jsou vyznačeny tučně)

Do 31.12.2009 platnost zákona č. 140/1961 Sb.	Od 1.1.2010 účinnost zákona č. 40/2009 Sb.
Dříve zákon č. 140/1961 Sb.	Nyní zákon č. 40/2009 Sb.
Trestní zákon	Trestní zákoník
Část druhá zvláštní část	Část druhá zvláštní část
<i>Hlava III</i> <i>Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných</i>	<i>Hlava X</i> <i>Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných</i>
§ 171 Maření výkonu úředního rozhodnutí	§ 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní
§ 174 Křivé obvinění	§ 345 Křivé obvinění
§ 175 Křivá výpověď	§ 346 Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek
<i>Hlava IV</i> <i>Trestné činy obecně nebezpečné</i>	<i>Hlava VII</i> <i>Trestné činy obecně nebezpečné</i>
§ 179 Obecné ohrožení	§ 272 Obecné ohrožení
§ 185 Nedovolené ozbrojování	§ 279 Nedovolené ozbrojování
<i>Hlava V</i> <i>Trestné činy hrubě narušující občanské soužití</i>	<i>Hlava VII a X</i> <i>Trestné činy obecně nebezpečné</i> <i>Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných</i>
§ 197a Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	§ 352 Násilí proti skupině obyvatelů a protinotlivci
§ 202 Výtržnictví	§ 358 Výtržnictví
§ 205 Ohrožování mravnosti	§ 191 Šíření pornografie
§ 206 Pomluva	§ 184 Pomluva
§ 209 Poškozování cizích práv	§ 181 Poškození cizích práv

Hlava VI

Trestné činy proti rodině a mládeži

§ 215 Týrání svěřené osoby

§ 215a Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

§ 216 Únos

§ 218 Podávání alkoholických nápojů mládeži

Hlava VII

Trestné činy proti životu a zdraví

§ 219 Vražda

§ 221 Ublížení na zdraví

§ 222 Ublížení na zdraví

§ 225 Rvačka

§ 230 Účast na sebevraždě

Hlava VIII

Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti

§ 231 Omezování osobní svobody

§ 232 Zbavení osobní svobody

§ 233 Zavlčení do ciziny

§ 234 Loupež

§ 235 Vydírání

§ 237 Útisk

§ 238 Porušování domovní svobody

§ 239 Porušování tajemství dopravovaných zpráv

§ 241 Znásilnění

§ 242 Pohlavní zneužívání

§ 245 Soulož mezi příbuznými

Hlava IX

Trestné činy proti majetku

§ 247 Krádež

§ 248 Zpronevěra

§ 249 Neoprávněné užívání cizí věci

Hlava IV

Trestné činy proti rodině a dětem

§ 198 Týrání svěřené osoby

§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí

§ 200 Únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou

§ 204 Podání alkoholu dítěti

Hlava I

Trestné činy proti životu a zdraví

§ 140 Vražda

§ 146 Ublížení na zdraví

§ 145 Těžké ublížení na zdraví

§ 158 Rvačka

§ 144 Účast na sebevraždě

Hlava II

Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

§ 171 Omezování osobní svobody

§ 170 Zbavení osobní svobody

§ 172 Zavlčení

§ 173 Loupež

§ 175 Vydírání

§ 177 Útisk

§ 178 Porušování domovní svobody

§ 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv

Hlava III

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

§ 185 Znásilnění

§ 187 Pohlavní zneužití

§ 188 Soulož mezi příbuznými

Hlava V

Trestné činy proti majetku

§ 205 Krádež

§ 206 Zpronevěra

§ 207 Neoprávněné užívání cizí věci

§ 249a Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

§ 250 Podvod

Trestné činy kde ke spáchání skutku postačí pouze nedbalost:

Hlava VI

Trestné činy proti rodině a mládeži

§ 213 Zanedbání povinné výživy

§ 217 Ohrožování mravní výchovy mládeže

Hlava VII

Trestné činy proti životu a zdraví

§ 223 Ublížení na zdraví

§ 224 Ublížení na zdraví

§ 208 Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

§ 209 Podvod

Trestné činy kde ke spáchání skutku postačí pouze nedbalost:

Hlava IV

Trestné činy proti rodině a dětem

§ 196 Zanedbání povinné výživy

§ 201 Ohrožování výchovy dítěte

Hlava I

Trestné činy proti životu a zdraví

§ 148 Ublížení na zdraví z nedbalosti

§ 147 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

§ 146a Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky

35

1.8. Postup Policie ČR při situaci u domácího násilí

Prvořadým úkolem policie je zastavit a zabránit násilí na oběti, zajistit bezpečí a i poskytnout jí pomoc při zranění. Osobě páchající násilí pak zamezit v pokračování útoku a to i omezením osobní svobody. Povinností je též přesné zadokumentování incidentu domácího násilí.

Na místě deliktu:

- zajistit ošetření a poskytnout pomoc zraněným osobám,
- zajistit bezpečnost osob přítomných na místě a zjistit jejich totožnost,
- zajištění předmětů, popřípadě zbraní použitých k páchání násilí, aby nedošlo k jejich použití opakovaně, případně proti zasahujícím policistům,
- při naplnění podmínek deliktu páchající osobu omezit na svobodě,
- s ohledem na situaci je potřebné zamezit kontaktu mezi obětí a páchající osobou, oddělením uvedených osob zamezit jejich komunikaci a vzájemnému ovlivňování,

---

³⁵ Zákon č. 140/1961 Sb., Zákon č. 40/2009 Sb.

- samostatné vytěžení oběti a páchající osoby, případně svědků události,
- ve výpovědích se zaměřit na rozpory vyslychaných osob, kladením doplňujících otázek se pokusit zjistit detailní stav vzniku deliktu, případně jiných důležitých příčin, které k deliktu vedly,
- případné provedení ohledání místa činu, fotodokumentace a zajištění stop,
- zjištění výše škody na poškozených předmětech a věcech, pokud ke škodě došlo,
- vyhodnotit znaky domácího násilí s využitím metody SARA DN (viz. příloha),
- informace institucím poskytující pomoc obětem domácího násilí, soudu, intervenčnímu centru, v případě přítomnosti děti orgán sociálně-právní ochrany dětí,
- v případech nezvládnutí zákroku vyžádat posily.³⁶

---

³⁶ Manuál k postupu policistů v případech domácího násilí

2. Cíl práce

Cílem práce bylo zaměřit se na populaci seniorů. Zejména specifikovat seniora jako pachatele domácího násilí a popsat důvody, které vedly k jeho vzniku.

Při použití kvalitativního výzkumu nelze hypotézy stanovit.

3. Metodika

Kvalitativní výzkum – analýza 6 kasuistik. Analýzou dokumentace Územního odboru Písek Policie ČR vytvořit kasuistiky vybraných případů domácího násilí, kdy pachatelem je senior, osoba starší 65 let. Formou nestandardizovaného rozhovoru s vyšetřovateli těchto případů zjistit specifika této věkové kategorie při páchání domácího násilí.

V kvalitativním výzkumu se zaměřuji na data zjištěné z jednotlivých případů domácího násilí a porovnávám je s informacemi získané z odborné literatury. Význam měl i rozhovor s vyšetřovateli těchto případů, jak jako zástupci policie vnímají určitý problém. Vybraný vzorek těchto zástupců vede k tvrzením pravděpodobnostního charakteru názoru u policie. Zajímalo mě, jak vnímají problematiku domácího násilí, jak nahlíží na seniora jako na pachatele i jako na oběť, jaká je problematika při komunikaci s nimi. Záznam jejich odpovědi však může vyvolat určité zkreslení od respondenta a nezachytí jejich osobní pohled na danou situaci. „*I verbalizace odpovědi, zejména v rozhovoru, může být spojena s některými problémy. Pro respondenta může být nepříjemné vyslovit určitou nepříjemnou alternativu, použít neobvyklé slovo.*“³⁷ Při otevřených otázkách kladených vyšetřovatelům jsem se zaměřil na oblast, která se dotýká případů ze spisového materiálu policie, ale mnohdy se neshoduje s jejich osobním názorem.

---

³⁷ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Univerzita Karlova v Praze: Karolium, 2002. 60 s. ISBN 978-80-246-0139-7.

4. Výsledky

4.1. Případ č. 1 (2009)

V uvedeném případě se jedná o manžele, kteří společně podnikají a společně žijí v bytě. Znají se 44 let, manželé 39 let, věk muže 65, věk ženy 63.

Záznam o incidentu:

Obvodní oddělení policie na základě osobního oznámení oběti zahájilo podle § 158 odst. 3. trestního řádu úkony trestního řízení ve věci nebezpečného vyhrožování a na podkladě zjištěných skutečností byl dostatečně odůvodněn závěr, že pachatelem mohl být spáchán trestný čin **násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 179a odst. 1 tr. zákona**. Před sepsáním protokolu o trestním oznámení byla oběť převezena na ambulantní lékařské ošetření.

Vyjádření oběti:

Z výpovědi oběti sepsaném na protokol o trestním oznámení (viz. příloha) a po provedeném poučení podle trestního řádu s důrazem na § 100 odst.2 tr. řádu, neboť se jedná o trestní oznámení na manžela, oběť vypovídat chce.

Z výpovědi je patrné, v kterém roce si podezřelého vzala a jak dlouhou dobu spolu chodili před svatbou. Dle jejího vyjádření probíhal předmanželský vztah normálně, i když nějaké hádky vznikly, ale dle jejího mínění to k životu normálně patří. Jednalo se o hádky kvůli maličkostem a uvádí, že podezřelý je cholerické povahy. Po svatbě se situace změnila, manžel začal vyhledávat důvody, aby mohlo docházet k slovnímu i fyzickému napadání. Vždy si nějaký důvod našel, k útokům jak slovním, tak i fyzickým docházelo a dochází neustále. Oběť uvádí, že byla například napadena z toho důvodu, že se přepsala na faktuře, a manžel po ní ve vzteku hodil svazek klíčů, kterými byla udeřena do oblasti hrudníku s bolestivým hematomem. Oběť uvádí, že v současné době je situace neudržitelná a skutečně se bojí větších následků ublížení na zdraví, než bylo způsobeno do současné doby, kdy docházelo k ponižování a k modřinám po fyzickém napadení. Poslední útok na svoji osobu se rozhodla již nahlásit na policii.

V ranních hodinách jela společně s podezřelým do firmy, kterou společně vlastní. Po příchodu do kanceláře dle své výpovědi neslyšela, že jí manžel říká, co má udělat. Na tuto situaci reagoval opět rozčilením a slovy „seber si věci a vypadni“. Oběť si vzala věci a odešla z firmy na ulici. Dle výpovědi byl podezřelý pravděpodobně jejím jednáním překvapen, neboť při podobných slovních nebo fyzických útocích oběť čekala, až útok pomine, poté se chovali oba tak, jako by se nic nestalo. Uvedenou reakcí na útok, která se stala poprvé, vyprovokovala podezřelého k dalšímu jednání. S osobním automobilem oběť předjel a zablokoval jí cestu na přechodu přes silnici a násilím se snažil oběť vtáhnout do vozidla. Po dobu útoku docházelo ze strany podezřelého k vulgárním nadávkám a vyhrožování přejetí vozidlem a následně k fyzickému napadení údery pěstí na hlavu do oblasti spánku a tahání za vlasy. Při útoku se oběť držela rukama za zábradlí a volala o pomoc. Na volání o pomoc reagoval nedaleko stojící muž a rozběhl se směrem k incidentu. Podezřelý se zalekl možných problémů, nasedl do vozidla a odejel. Věc nahlašuje na policii z důvodu, že se bojí jakéhokoliv kontaktu s manželem a protože jsou útoky stále agresivnější.

Při otázkách kladených vyslychajícím policistou:

Zda někdy oznamovala útok: uvádí, že nikdy nic nehlásila policii, bála se reakce podezřelého a doufala, že se změní. Zda se po nějakém útoku nechala ošetřit u lékaře odpověděla, že byla jednou na ambulanci, kdy po ní manžel hodil plnou PET láhev, kterou ji zasáhl do oblasti hrudníku a ruky. Protože se styděla uvést pravý důvod zranění, jako příčinu uvedla pád na tupý předmět. Otázkami bylo také zjišťováno, jaké vulgarismy podezřelý při nadávkách používal. Četnost, způsob a intenzita vulgárního a fyzického napadání. Zda slovně nebo fyzicky napadal děti. Zda docházelo k omezování osobní svobody oběti. Závislosti na návykových látkách nebo alkoholu a zda byl podezřelý pro obdobnou nebo jinou činnost vyšetřován nebo trestán.

Poučení poškozeného v trestním řízení s obětí provedeno, v něm dává souhlas s trestním stíháním svého manžela. (viz. příloha).

Poučení o poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných podle § 8b trestního řádu. (viz. příloha).

Vyjádření podezřelého:

Z výpovědi podezřelého sepsané na úřední záznam o podání vysvětlení podle § 61 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (viz. příloha) po poučení uvádí, že měl pracovní spor se svoji manželkou, který vyústil v drobnou strkanici, nejednalo se o nic vážného. Uvádí, že se občas s manželkou pohádá, což je běžné v každém manželství. Dle jeho vyjádření je manželka přepracovaná a některé věci řeší zbytečně. Více nevypráví, domnívá se, že se ničeho nedopustil.

Šetření policie:

Provedeno ohledání místa činu podle § 62 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Stopy nezajištěny. Služební pes na místě nepoužit. Provedena fotodokumentace místa a náčrtek. Sepsány úřední záznamy o podání vysvětlení podle § 61 odst. 1 zák.č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky s dětmi oběti, které potvrzují ve svém vysvětlení jak vulgární nadávky, tak i fyzické napadání oběti. Četnost útoků v době, kdy s rodiči žili ve společné domácnosti.

Ve spisovém materiálu doloženo v ohlášení úrazu podezření z trestného činu s diagnózou pohmoždění obličejové části hlavy a potvrzeno lékařskou zprávou z ambulantního vyšetření, bez doby léčení.

Opisem z evidence rejstříku trestů bylo prokázáno, že podezřelý nebyl pro trestný čin v minulosti stíhán.

Policisty zpracován úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí (viz. příloha) a podezřelá osoba byla vykázána ze společného obydlí a vymezen prostor, na který se vykázání vztahuje. Potvrzení o vykázání (viz. příloha) předáno jak vykázané, tak ohrožené osobě. Ze spisového materiálu nevyplývá časový úsek vykázání.

Závěrečná zpráva:

Po 20 dnech se na policii dostavila oběť s přáním o doplnění svojí původní výpovědi. Po opětovném poučení, kterému v plném rozsahu porozuměla uvádí, že svou

původní výpověď učinila v psychickém rozrušení, že si s podezřelým věci vysvětlili a vyjasnili. Slovní a fyzické útoky se neopakují a myslí si, že je vše tak, jak má být. **V současné době tedy nedává souhlas s trestním stíháním podezřelého a nechce, aby věc dále byla šetřena ze strany policie.** Uvádí, že se jedná o její vlastní rozhodnutí a že ze strany jiných osob na její osobu nebyl činěn žádný psychický ani fyzický nátlak. Oběť opět poučena jako poškozená v trestním řízení, kde poučení bylo řádně vysvětleno a toto poučení bere na vědomí, využívá svého práva a nedává souhlas s trestním stíháním svého manžela. Na základě doplnění výpovědi oběti policejní orgán usnesením podle § 159a odst. 2, trestního řádu ve spojení s § 11 odst. 1, písm. i) trestního řádu podezření ze spáchání trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, dle § 197a odst. trestního zákona, kterého se měl dopustit podezřelý, **odložil.**

4.2. Případ č. 2 (2009)

V daném případě se jedná o manžele (muž 76 let, žena 71 let) žijící ve společné domácnosti. V době incidentu na dovolené.

Záznam o incidentu:

Z úředního záznamu policejní hlídky vyplývá, že při občůzkové službě uviděli před rekreačním objektem muže sedícího na ženě, jak ji rukou udeřil do obličejové části hlavy. Při spatření hlídky ihned svého jednání zanechal. Šetřením na místě bylo zjištěno, že došlo ke slovnímu a fyzickému napadení mezi manželi, kteří přijeli na rekreační objekt. Oběť lékařské ošetření odmítla s tím, že k žádnému zranění nedošlo a delikt nahlásí následující den. Podezřelý se na místě k incidentu odmítl vyjadřovat. Obvodní oddělení policie na základě osobního oznámení oběti zahájilo podle § 158 odst. 3. trestního řádu úkony trestního řízení ve věci nebezpečného vyhrožování a na podkladě zjištěných skutečností byl dostatečně odůvodněn závěr, že pachatelem mohl být spáchán trestný čin **násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 179a odst. 1 tr. zákona.**

Vyjádření oběti:

Z výpovědi oběti sepsané na protokol o trestním oznámení a po provedení poučení podle trestního řádu, u kterého výslovně nevyplývá důraz na § 100 odst.2 tr. řádu, neboť se jedná o trestní oznámení na manžela, oběť vypovídá: S podezřelým přijela na rekreační objekt veřejným dopravním prostředkem. Cestou se začali hádat a vše vyvrcholilo před objektem, kdy došlo k vulgárním nadávkám, vyhrožováním újmou na zdraví a posléze fyzickému napadení, povalením na zem a údery otevřenou rukou do obličejové části. Tímto jednáním podezřelého měla oběť obavu, že svoje výhrůžky uskuteční a může dojít k újmě na zdraví. Svého jednání zanechal při spatření policejní hlídky. Lékařské ošetření nevyhledala. K četnosti napadení uvedla, že k tomu došlo poprvé za jejich dobu manželství. Dle poučení využívá svého práva podle § 163 odst.1,2 tr. řádu a nedává souhlas k trestnímu stíhání svého manžela. Oběť poučena jako poškozená v trestním řízení, kde poučení bylo řádně vysvětleno a toto poučení bere na vědomí, využívá svého práva a nedává souhlas s trestním svého manžela. Poučení o poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných podle § 8b trestního řádu.

Šetření policie a závěrečná zpráva:

Policisty zpracován úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí s konstatováním, že nebyly splněny podmínky pro vykázání násilné osoby. Na základě výpovědi oběti policejní orgán usnesením podle § 159a odst. 2, trestního řádu ve spojení s § 11 odst. 1, písm. i) trestního řádu podezření ze spáchání trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, dle § 197a odst. trestního zákona, kterého se měl dopustit podezřelý, **odložil**.

4.3. Případ č. 3 (2007)

Zde se jedná o případ manželů v seniorském věku žijících v rodinném domě na vesnici, kdy muž je ve věku 72 let a žena 62 let.

Záznam o incidentu:

Obvodní oddělení policie na základě osobního oznámení oběti zahájilo podle § 158 odst. 3. trestního řádu úkony trestního řízení ve věci nebezpečného vyhrožování a ublížení na zdraví. Na podkladě zjištěných skutečností byl dostatečně odůvodněn závěr, že pachatelem mohl být spáchán trestný čin **násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 179a odst. 1 tr. zákona a ublížení na zdraví dle § 221 odst. 1 tr. zákona**. Z úředního záznamu sepsaného policejní hlídkou v restauraci, odkud oběť telefonovala, vyplývá, že starší žena je zraněna v oblasti nosu, kde krvácí, a proto je přivolána RZS ohledně ošetření. Následuje zjištění totožnosti oběti a zjištění vzniku zranění. Po ošetření oběť převezena k dceři s instrukcí o dalším postupu ohledně ošetření a sepsání protokolů na policii.

Vyjádření oběti:

Z výpovědi oběti sepsané na protokol o trestním oznámení (viz. příloha) a po provedeném poučení podle trestního řádu s důrazem na § 100 odst. 2 tr. řádu, neboť se jedná o trestní oznámení na manžela, oběť vypovídat chce. Oběť uvádí, že byla na návštěvě u známých, při příchodu ke vchodovým dveřím domu v odpoledních hodinách zjistila, že jsou dveře uzamčené a nemá klíč. Proto čekala venku na příchod podezřelého. Po jeho příchodu odemkl dveře domu a oběť jej upozornila, že takto jednat nemůže, protože musela venku čekat v zimě, a jestli se toto bude opakovat, zavolá policii. Jeho odpověď byla, že mu do toho nic není a nemůže vědět, že odešla. Ve večerních hodinách došlo k hádce kvůli financování domu a požadoval po oběti finanční částku, kterou odmítla. Hádka vyústila ve fyzický útok na oběť, která upadla na podlahu chodby a byla podezřelým několikrát sevřenou rukou udeřena do obličejové části hlavy na kořen nosu. Při tomto útoku došlo i k vulgárním nadávkám a vyhrůžkám zabitím. Při útoku měla strach o svůj život. Oběti se podařilo utéct do jiné místnosti, chtěla zavolat policii, ale údajně si nemohla vzpomenout

na telefonní číslo. Proto odešla z domu do restaurace, odkud zavolali policii. Na místě byla ošetřena RZS pro krvácení v oblasti nosu. Následující den ošetřující lékař vystavil ohlášení o úrazu s dobou léčení nejméně 10 dnů s podezřením na pohmoždění nosu. Poučení poškozené v trestním řízení s obětí provedeno, dává souhlas s trestním stíháním svého manžela.

Vyjádření podezřelého:

Z výpovědi podezřelého sepsaném na úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu: Je ve starobním důchodu. K šetřené věci uvádí, že se díval na televizi a do místnosti přišla manželka s francouzskou holí v ruce a začala vulgárně nadávat a vyhrožovat zabitím. Údajně napřáhla ruku s holí a chtěla jej uhodit, proto ji za hůl chytil a vystrčil oběť z místnosti do chodby se slovy, aby mu dala pokoj a nechala jej koukat na televizi. Toto se několikrát opakovalo. Při posledním vytlačení jí chtěl hůl vytrhnout, když úder holí směřoval na hlavu. Uvádí, že hůl pustila z ruky a sama upadla na zem. Po pádu viděl, že žádné zranění nemá. Nikterak oběť neohrožoval ani neudeřil, na to si dává dobrý pozor, protože má snahu o jeho vystěhování z domu. Zlomeninu nosu si musela způsobit sama.

Šetření policie:

Proveden protokol ohledání místa činu podle § 158 odst.3, písm.d) tr. řádu. V protokolu zjištěny šedé skvrny. Situační náčrtek – zakresleny šedé skvrny, fotodokumentace s detailním pohledem na skvrny od krve. Ve spisovém materiálu doloženo ohlášení úrazu podezření z trestného činu. Žádost o podání odborného vyjádření a vypracování odborné lékařské zprávy. Lékařská zpráva s popisem poranění a dobou léčení 15 dnů, bez vystavení pracovní neschopnosti (starobní důchodce).

Postoupeno ve smyslu čl. 27 ZP PP č. 130/2001 Službě kriminální policie a vyšetřování (SKPV). Usnesením podle ust. § 160 odst. 1 trestního řádu zahájil policejní orgán SKPV trestní stíhání obviněného pro trestný čin **ublížení na zdraví podle ust. § 221 odst. 1 tr. zákona** a trestný čin **násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle**

ust. § 197a odst. 1 tr. zákona s popisem události a odůvodněním spáchaných trestných činů doložených průkazným materiálem a poučením o možnosti stížnosti do usnesení.

Obviněný si plnou mocí zvolil právního zástupce zapsaného v ČAK k zastupování v trestním řízení v uvedené trestní věci.

Za přítomnosti obhájce byl obviněný vyslechnut na protokol o výsledku obviněného a po provedeném poučení chce vypovídat. Nejprve vypovídá ke své osobě. Ve výpovědi k věci se vyjadřuje ke skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu. Výpověď obviněného se neliší od jeho výpovědi jako podezřelého. Na závěr výslechu uvádí, že jako důvod smyšleného trestního oznámení jsou spory o finance a majetek. Z uvedených důvodů již na něj oběť podala trestní oznámení v dřívější době a věc byla řešena jako přestupek. Popírá, že by oběti způsobil jakékoliv zranění.

Spisový materiál byl doplněn o posudek z místa bydlíště, zprávou přestupkové komise, že bylo vedeno přestupkové řízení pro § 49 odst. 1 písm. c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, opisem rejstříku trestů se záznamem dvou trestů.

Obhájce prostřednictvím obviněného podal návrh na doplnění vyšetřování o vypracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví k mechanismu vzniku zranění oběti. Policejní orgán SKPV odmítl návrh na doplnění vyšetřování záznamem ve smyslu § 166 odst. 1 tr. řádu s odůvodněním, že zranění oběti byla způsobena jinou osobou, jak vyplývá z písemného materiálu zasláného zdravotnickými zařízeními.

Závěrečná zpráva:

Policejním orgánem SKPV podle ust. § 166 odst. 3 tr. řádu byl předložen návrh na podání obžaloby na obviněného pro trestný čin **ublížení na zdraví podle ust. § 221 odst. 1 tr. zákona** a trestný čin **násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle ust. § 197a odst. 1 tr. zákona** a se spisovým materiálem zaslán na okresní státní zastupitelství.

Státní zástupce okresního státního zastupitelství podle § 176 odst. 1 podal na obviněného obžalobu pro shora jmenované trestné činy okresnímu soudu.

Okresní soud obžalovaného uznal vinným pro spáchané trestné činy a byl mu uložen podmíněný trest s odkladem na zkušební dobu.

4.4. Případ č. 4

V uvedeném případě se jedná o manžele v seniorském věku žijící v rodinném domě ve městě. Muž ve věku 70 let a žena 65 let.

Záznam o incidentu:

Na základě spisového materiálu předaného obvodním oddělením policejní orgán SKPV usnesením podle § 160 odst. 1 tr. řádu zahájil trestní stíhání obviněného pro trestný čin **ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zákona.**

Obviněný v místě pobytu po vzájemné hádce napadl oběť, několikrát ji udeřil hliníkovou lopatou do hlavy a způsobil zranění, tržnou ránu hlavy, podezření na zlomeninu lebky s dobou léčení 6-8 týdnů, jak vyplývá z lékařské zprávy o zraněné osobě.

Vyjádření oběti:

Z protokolu o výslechu svědka a po provedeném poučení s důrazem na § 100 tr. řádu v trestní věci manžela oběť vypovídat chce a svého práva nevyužívá. Uvádí, že bydlí ve společném domě, ale žijí odděleně, v přízemí a v patře rodinného domu. Často s obviněným dochází k hádkám kvůli vybavení domu, opravám spotřebičů, společného placení finančních nákladů na dům apod.. Ke konfliktu došlo ohledně vodního čerpadla, které několikrát zapnul a ona jej vypnula, že by mohlo dojít k poškození pro nedostatek vody. Došlo k hádce o majetek a k vulgárním nadávkám a vyhrožování ze strany obviněného. Poté odešel do dílny vedle domu. Oběť se šla podívat do dílny, co tam dělá, viděla, že pracuje na strojích, které mu nepatří a vyzvala obviněného, aby toho zanechal. Obviněný uchopil hliníkovou lopatu a před dílnou několikrát oběť s vulgárními nadávkami a vyhrožováním uhodil do hlavy. Podařilo se jí utéci do domu a uzamknout se v místnosti. Zavolala policii a RZS, která ji po prvotní ošetření odvezla do nemocnice. Po 5ti denní hospitalizaci v nemocnici, kde byla vyloučena zlomenina lebky, byla propuštěna do domácího léčení. Dále popisuje svoje zranění, zdravotní problémy a omezení na způsobu života, které jí zraněním byly způsobeny. Poučení poškozeného v trestním řízení s obětí provedeno, dává souhlas s trestním stíháním svého manžela.

Vyjádření podezřelého:

Za přítomnosti zvoleného obhájce byl podezřelý vyslechnut na protokol o výslechu obviněného a po provedeném poučení chce vypovídat. Podrobně vypovídá ke své osobě. Ve výpovědi k věci se vyjadřuje ke skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu. Uvádí, že ke konfliktům dochází z důvodů, protože oběť jej neustále provokuje, vyhrožuje vystěhováním z domu a velmi často dochází k hádkám ohledně majetku. Ke spáchanému trestnému činu vypovídá, že byl v dílně a viděl, jak oběť drží v ruce hliníkovou lopatu, kterou zvedla a chtěla jej udeřit, při tom mu vulgárně nadávala a vyhrožovala. Vytlačil oběť před dílnu, lopatu jí chtěl vzít, začali se o ni přetahovat, došlo k psychickému zkratu pro její hysterický křik, lopatu jí vytrhl a jednou ji udeřil ze shora do hlavy. Po úderu upadla na zem, volala o pomoc, zvedla se a utekla do domu. Zůstal venku, nikterak ji nepronásledoval. Poté přijela policie a RZS, která oběť odvezla na ošetření. Svého jednání lituje, ví, že udělal hloupost, dopustil se ho ve zkratu po vyprovokování ze strany oběti. Obhájce pokládá obviněnému dotazy, zda viděl nějaké zranění a na podrobnější popsání chování oběti po úderu. Zranění žádná neviděl a po úderu jí chtěl pomoci vstát, ale byla rychlejší a odešla do domku.

Šetření policie:

Proveden protokol ohledání místa činu, situační náčrtek, fotodokumentace s detailními pohledy. Protokol o vydání věci (hliníkové lopaty). Prohlášení o souhlasu ke sdělení skutečností o zdravotním stavu oběti. Žádost Policie ČR o vyšetření osoby ve zdravotnickém zařízení. Opis rejstříku trestů, obviněný dvakrát soudně trestán, jednou nápravným opatřením a jednou podmíněným trestem. Spisový materiál byl doplněn o posudek z místa bydlíště.

Rozhodnutí o vykázání obviněného z rodinného domu a bezprostředního okolí, přilehlých budov a pozemků na dobu 10 dnů se zákazem návratu do vymezených prostor ve stanovené době podle § 21a odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů. Vykázání za přítomnosti nezúčastněné osoby. Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o vykázání převzal jak obviněný, tak oběť. Poučení

vykázané osoby s kontaktem na azylové domy pro muže, poučení ohrožené osoby provedeno. Potvrzení o vydání klíčů obviněným. Sepsání úředního záznamu o výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí, podmínky pro vykázaní splněny. Úřední záznamy o provedených kontrolách dodržování rozhodnutí o vykázaní.

Závěrečná zpráva:

Obětí podán návrh okresnímu soudu na předběžné opatření ve smyslu ustanovení § 76b o.s.ř. s důkazy a návrhem předběžného opatření. Usnesením okresního soudu o nařízení předběžného opatření podle § 76b o.s.ř. uloženo obviněnému dočasně opustit dům, jeho bezprostřední okolí, zákaz vstupu do domu a povinnost zdržet se setkání s obětí na dobu jednoho měsíce po skončeném zákazu stanoveném Policií ČR. Obětí podán okresnímu soudu návrh na prodloužení předběžného opatření podle § 76b odst. 4 o.s.ř. ve znění novely 135/2006 Sb., usnesením okresního soudu prodloužení zamítnuto z důvodu nepředložení nových důkazů.

Opatřením podle ust. § 105, odst. 1 tr. ř. přibrán policejním orgánem soudní znalec z oboru soudního lékařství, vedený v seznamu znalců krajského soudu. K podání znaleckého posudku v oboru zdravotnictví odvětví soudního lékařství k posouzení zranění způsobených obviněným obětí. Poučení znalce. Znaleckým posudkem v oboru zdravotnictví odvětví soudního lékařství vyloučeno **ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zákona**. Z posudku vypracovaného znalcem se jedná o ublížení lehké ze způsobu popsaného útoku. Údery hliníkovou lopatou na hlavu nemohlo dojít k těžkému poranění. V závěru posudku znalec hodnotí způsobená poranění jako lehká.

Policejním orgánem SKPV podle ust. § 166 odst. 3 tr. řádu byl předložen návrh na podání obžaloby na obviněného pro trestný čin **ublížení na zdraví podle ust. § 221, odst. 1 tr. zákona** a se spisovým materiálem zaslán na okresní státní zastupitelství.

Státní zástupce okresního státního zastupitelství podle § 176 odst. 1 podal na obviněného obžalobu pro shora jmenovaný trestný čin okresnímu soudu.

Okresní soud obžalovaného uznal vinným pro spáchaný trestný čin a byl mu uložen podmíněný trest s odkladem na zkušební dobu a trest propadnutí věci.

4.5. Případ č. 5 (2008)

V daném případě se jedná o druha s družkou, kdy muž je ve věku 66 let a žena 64 let. Žijí v rodinném domě na vesnici.

Záznam o incidentu:

Obvodní oddělení policie na základě osobního oznámení oběti zahájilo podle § 158 odst. 3. trestního řádu úkony trestního řízení ve věci nebezpečného vyhrožování, na podkladě zjištěných skutečností byl dostatečně odůvodněn závěr, že pachatelem mohl být spáchán trestný čin **násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 179a odst. 1 tr. zákona.**

Vyjádření oběti:

Oběť se osobně dostavila na policii a z výpovědi o podaném vysvětlení sepsaném na úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu s důrazem na § 100 odst. 2 tr. řádu, neboť se jedná o trestní oznámení na druha, oběť vypovídat chce. Je výhradním vlastníkem rodinného domu. Podezřelý má zde trvalé bydliště. V domě žijí společně jako druh a družka. Po návratu od lékaře podezřelý slovně oběť napadl vulgárními nadávkami ohledně špinavého spodního prádla a nespokojeností s připravenou stravou. Vulgárními nadávkami a vyhrožováním ji slovně napadal několikrát již v předešlé době a ve stavu rozčilení je podezřelý schopen i ublížení na zdraví. To zná z dřívější doby, kdy byla fyzicky napadena podezřelým a způsobil jí zlomeninu ruky. Věc byla šetřena policií, ale nedala souhlas k trestnímu stíhání. Podezřelý odešel z domu na pole a nakázal oběti, aby si sbalila věci a vypadla z baráku. Musí však počkat, až se vrátí, aby mu něco neodcizila. Se strachem čekala, co bude po návratu podezřelého, psychicky se zhroutila. Zavolala svému dospělému synovi, který pro ni přijel. Po návratu podezřelého slovně vulgárně napadal syna. Oběť se odstěhovala a uvádí, že ze strany podezřelého dochází k psychickému nátlaku, má strach i z fyzického napadení. Poučení poškozeného v trestním řízení s obětí provedeno, dává souhlas s trestním stíháním svého druha.

Vyjádření podezřelého:

Z výpovědi podezřelého sepsaném na úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu: Je v invalidním důchodu, hlášen k pobytu v rodinném domě. Dům zakoupili společně, ale v katastru je zapsán na oběť. K hádce uvádí, že se jednalo o vzájemný incident, neboť jej oběť slovně urážela ohledně zhoršeného zdravotního stavu. Z domu ji nevyháněl, ani jí nikterak nevyhrožoval. Uvádí, že mluví hodně nahlas, protože špatně slyší, a tak to vypadá, jako když křičí. Z domu odešla sama.

Šetření policie:

Z výpovědi dospělého syna sepsaném na úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu vyplývá, že byl svědkem slovních vulgárních urážek a také vyhrožování fyzickým napadením podezřelého oběti.

Obvodním oddělením spisový materiál předložen podle § 162 odst. 1 tr. řádu službě kriminální policie a vyšetřování. Usnesením podle ust. § 160 odst. 1 trestního řádu zahájil policejní orgán SKPV trestní stíhání obviněného pro trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle ust. § 197a odst. 1 tr. zákona s popisem události a odůvodněním spáchaného trestného činu doloženého průkazným materiálem a poučením o možnosti stížnosti do usnesení. Obviněný vyslechnut na protokol o výslechu obviněného a po provedeném poučení využil svého práva a k věci odmítl vypovídat. Použity materiály úředních záznamů o podaném vysvětlení oběti a syna. Opis rejstříku trestů: obviněný pětkrát soudně trestán, z toho třikrát odnětím svobody podmíněně, peněžitým trestem a trestem zákazu činnosti. Spisový materiál byl doplněn o posudek z místa bydliště.

Závěrečná zpráva:

Po jednom měsíci se na SKPV dostavila oběť s žádostí o doplnění podaného vysvětlení. Opětovně poučena, zejména podle § 100 tr. řádu a podle § 163 odst. 1 tr. řádu. Uvedla, že se vrátila do rodinného domu a žije ve společné domácnosti s druhem. Uvádí, že vztahy jsou v normálu, nedochází k žádným konfliktům ani rozporům a hodlají žít spořádaným životem. Z toho důvodu využívá svého práva dle § 163 odst. 1 tr. řádu. Policejním orgánem SKPV podle ust. § 166 odst.3 tr. řádu po skončení vyšetřování

předložen spis okresnímu státnímu zastupitelství s návrhem na zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. řádu na obviněného.

Státní zástupce trestní věc podle § 174 odst. 2 písm. d) trestního řádu vrátil k doplnění vyšetřování. Výpověď oběti k zpět vzetí souhlasu s trestním stíháním je velmi strohá, není podložena dalšími důkazy, je dáno podezření, že nesouhlas s trestním stíháním je vyvolán výhrůžkami a nátlakem v tísní. Podle § 163a odst. 1 písm. d) trestního řádu to jsou okolnosti, kdy není třeba souhlasu oběti s trestním stíháním. Dále ukládá provedení šetření, zda skutečně bylo obnoveno společné soužití. Pokud pochybnosti nebudou odstraněny, navrhuje seznámit obviněného s výsledky a předložit spis s návrhem na konečné opatření státnímu zastupitelství. Vyšetřování doplněno o podané vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu obětí. Zpět vzetí souhlasu k trestnímu stíhání činí bez jakéhokoliv nátlaku, dobrovolně a v žádné tísní. Vztahy se srovnaly a nedochází k žádným rozporům. Na zpět vzetí souhlasu s trestním stíháním trvá. Doplnění výpovědi syna s tím, že matka odešla do trvalého bydliště dobrovolně, bydlí s obviněným ve společné domácnosti. O následujících konfliktech nic neví. Úřední záznamy obvodního oddělení k prošetřované události negativní.

Policejním orgánem SKPV podle ust. § 166 odst.3 tr. řádu po skončení vyšetřování předložen spis okresnímu státnímu zastupitelství s návrhem na zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. řádu na obviněného.

4.6. Případ č. 6 (2009)

V uvedeném spisovém materiálu se jedná o druha 68 let a družku 65 let žijící v rodinném domě.

Záznam o incidentu:

Obvodní oddělení policie na základě osobního oznámení oběti zahájilo podle § 158 odst. 3. trestního řádu úkony trestního řízení ve věci nebezpečného vyhrožování a ublížení na zdraví. Na podkladě zjištěných skutečností byl dostatečně odůvodněn závěr, že pachatelem mohly být spáchány trestné činy **násilí proti skupině obyvatelů a proti**

jednotlivci dle § 179a odst. 1 tr. zákona a ublížení na zdraví dle § 221 odst. 1 tr. zákona.

Vyjádření oběti:

Oběť se osobně dostavila na policii a z výpovědi o podaném vysvětlení sepsaném na úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu s důrazem na § 100 odst. 2 tr. řádu, neboť se jedná o trestní oznámení na druhu, oběť vypovídat chce. Žijí společně v rodinném domě asi 20 let. Často dochází k hádkám a vulgárním nadávkám na její osobu. Hádky vznikají ohledně vedení domácnosti, financování domácnosti, výcviku psů apod.. V den incidentu ve večerních hodinách se pohádali o přispívání na domácnost. Oběť se nechtěla hádat, odešla spát a na urážky nereagovala. Podezřelý ji v noci probudil s tím, že se nestará o domácnost, aby šla něco dělat. Po hádce byla fyzicky napadena úderem ruky (facka) podezřelého do obličeje a na hrudník. Poté uchopil kuchyňský nůž a vyhrožoval oběti zabitím. Kuchyňským nožem zraněna nebyla a tím konflikt skončil. Nikterak se nebránila, měla velkou obavu o svůj život. Následující den fyzickému napadení předcházela údajně poznámka v kalendáři, kdy podezřelý list z kalendáře vytrhl s vulgárními nadávkami, poté oběť fyzicky napadl úderem francouzskou holí do pravé ruky. Po úderu vyhledala lékařské ošetření a oznámení na policii. Poučení poškozeného v trestním řízení s obětí provedeno, kde dává souhlas s trestním stíháním svého druhu. Poučení poškozeného podle zákona č. 209/1997 Sb., o poskytnutí pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 265/2001 Sb.

Vyjádření podezřelého:

Z výpovědi podezřelého sepsaném na úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu. K údajnému napadení uvádí, že se pohádali, ale není pravda, že by oběť v noci budil. Hádky byly ve večerních hodinách a oběť odešla pro kuchyňský nůž a vyhrožovala podezřelému zabitím. Nůž se mu podařilo z ruky vytrhnout a odstrčil ji od sebe. Tím incident skončil. Následující den k žádnému fyzickému útoku nedošlo, řekla, že si ubližovat nenechá a že ho zničí. Údajně po zakopnutí upadla v chodbě. Podezřelý se s obětí setkal u lékaře, kam chodí na rehabilitace po operaci kyčle, kde mu oběť oznámila,

že má zlomenou ruku. Uvádí, že jejich soužití je problémové a oběť by se měla léčit na psychiatrii, protože si vymýšlí. Popírá, že by oběť fyzicky napadl a způsobil jí zranění.

Šetření policie:

Proveden protokol ohledání místa činu, situační náčrtek, fotodokumentace s detailními pohledy. Žádost o vypracování odborné lékařské zprávy o zranění. Lékařská zpráva s diagnosou pohmoždění pravého lokte, hematom na hrudníku s dobou léčení 16 dní, bez trvalých následků. Policejním orgánem zpracován úřední záznam o vykázání podle § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ze společného obydlí, přílehlých budov a pozemků patřících k nemovitosti na dobu 10 dnů s odůvodněním. Potvrzení o vykázání s výzvou k vydání všech klíčů na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Poučení ohrožené osoby. Poučení vykázané osoby. Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí. Úřední záznamy policejních orgánů o provedených kontrolách k dodržování povinností vyplývajících z vykázání podle § 47 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Stížnost podezřelého podaná prostřednictvím zvoleného advokáta proti vykázání ze společného obydlí. Záznam o vyřízení námítky podle § 44 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky s odůvodněním, že námitce nelze vyhovět.

Obětí podán návrh okresnímu soudu na předběžné opatření ve smyslu ustanovení § 76b a § 273b o.s.ř. ve znění novel s důkazy a návrhem předběžného opatření. Usnesením okresního soudu o nařízení předběžného opatření podle § 76b o.s.ř. a uloženo obviněnému dočasně opustit dům, jeho bezprostřední okolí, zákaz vstupu do domu a povinnost zdržet se setkání s obětí na dobu jednoho měsíce po skončeném zákazu stanoveném Policií ČR. Obětí podán okresnímu soudu návrh na prodloužení předběžného opatření podle § 76b odst. 4 o.s.ř. ve znění novely 135/2006 Sb., usnesením okresního soudu prodloužení zamítnuto.

Závěrečná zpráva:

Po dvou měsících se dostavila bez předvolání oběť z důvodu doplnění k podanému vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. řádu. Poučena s důrazem na § 100 odst. 2 tr. řádu a § 163 odst. 1 tr. řádu. Opět žije s podezřelým ve společné domácnosti. Po dobu trvání vykázání

změnil podezřelý názor a chce se léčit pro svoje problémové chování. Společně s obětí dochází k lékaři psychiatrie a bere léky na zklidnění své povahy. Společně také chodí do psychologické poradny. Z uvedených důvodů využívá svého práva podle § 163 odst. 1 tr. řádu a bere zpět souhlas s trestním stíháním. Zpět vzetí souhlasu k trestnímu stíhání činí bez jakéhokoliv nátlaku, dobrovolně a v žádné tísní.

Usnesením policejního orgánu podle § 159a odst. 2 tr.řádu ve spojení s ustanovením § 11 odst. 1 písm. i) tr. řádu **odloženo** podezření spáchaných trestných činů násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 179a odst. 1 tr. zákona a ublížení na zdraví dle § 221 odst. 1 tr. zákona.

4.7. Souhrnné výsledky uvedených případů

Pro přehlednost lze z případů shrnout následující informace.

Věk pachatelů a obětí

U deliktů domácího násilí mezi seniory šetřených policií v územním obvodu okresu Písek jsou ve všech případech pachateli muži v partnerském vztahu k ženám jako manželé a druzi (dále jen podezřelý) ve věku od 65 do 76 let. Poškozené ženy jsou partnerském stavu k mužům jako manželky a družky (dále jen oběť) ve věku od 62 do 71 let. Jde o osoby žijící společně v rodinném domu, bytě nebo rekreačním objektu.

Místo

Místem napadení při domácím násilí jsou společné domácnosti v rodinném domě v místě bydliště, v bytě s trvalým bydlištěm, v místě rekreačního objektu a na místě veřejnosti přístupném na ulici, v dílně přiléhající k rodinnému domu. V městě i na vesnici.

Forma

Formy napadení podezřelým jsou nejprve v jednání psychickém (hádky, vulgární nadávky a pod.) a v některých případech přechází jednání podezřelého ihned do formy fyzické, které útočí na tělesnou schránku oběti.

Příčiny

Důvodem napadení jsou pracovní spory mezi manželi podnikateli, nespokojenost s vedením domácnosti a se stravou, spory o majetek a finanční hotovost, nepřispívání finančně na chod domácnosti a na poplatky ohledně provozu rodinného domu nebo bytu (inkaso apod.), hádky o používání vybavení domácnosti, strojního vybavení dílny, spory o používání osobního vozidla apod.

Doba trvání útoku

- konflikty v podobě hádek vesměs kvůli maličkostem již před společným bydlením,
- v partnerském vztahu podezřelí vyhledávají důvody, aby mohlo dojít ke slovnímu nebo fyzickému útoku na oběť v podobě provokativního jednání podezřelého,
- neustále se opakující a stupňující útoky podezřelého při společném soužití s obětí v podobě ponižování, nadávek vedoucí až k fyzickému útoku na tělesnou integritu oběti vedoucí k obavě oběti o ublížení na zdraví s vyšším následkem.

Způsoby útoků

- nadávky vulgárního charakteru
- házení různých domácích předmětů
- tahání za vlasy
- fackování, údery pěstí na různá místa na těle, kopání
- vyhrožování újmou na zdraví a životě
- útok francouzskou holí s několika údery do oblasti rukou a zad
- útok hliníkovou lopatou s několika údery na hlavu a ruku oběti

Následek útoků

- narušení psychiky oběti (obava o ublížení na zdraví a svůj život, nespavost apod., vedoucí až k návštěvě psychologické poradny),
- poškození tělesné integrity oběti v podobě podlitin a hematomů na těle bez lékařského ošetření,
- lékařské ošetření po fyzickém napadení, uveden jiný důvod vzniku poškození zdraví, než napadení druhou osobou,

- lékařské ošetření po fyzickém napadení druhou osobou, lékař nemůže vyloučit, že ošetřené zranění bylo způsobeno druhou osobou bez předpokládané pracovní neschopnosti nebo doby léčení,
- po lékařském ošetření zranění druhou osobou odeslání na ambulantní nemocniční vyšetření s následnou kontrolou,
- lékařské ošetření pro ublížení na zdraví druhou osobou, zlomenina nosu a hematomy na těle bez hospitalizace v nemocničním zařízení bez vystavení pracovní neschopnosti s dobou léčení 15 dnů,
- lékařské ošetření po fyzickém napadení druhou osobou francouzskou holí do oblasti rukou bez hospitalizace v nemocničním zařízení s dobou léčení 15 dnů bez trvalých následků na zdraví,
- lékařské ošetření po fyzickém napadení druhou osobou hliníkovou lopatou pro ublížení na zdraví s podezřením na zlomeninu lebky, zlomeninu ruky a zápěstí a tržné rány. Hospitalizace v nemocničním zařízení po dobu čtyř dnů, vyloučena zlomenina lebky. Potvrzena zlomenina ruky, tržné rány na hlavě a poškození krční páteře. Propuštění do domácího léčení s následnými kontrolami v nemocničním zařízení a obvodního lékaře. Doba léčení 6 týdnů, bez vystavení pracovní neschopnosti. Po ukončení doby léčení způsobené zranění dle lékařského vyjádření nezanechá žádné trvalé následky na zdraví.

Kvalifikace deliktů

Trestný čin ublížení na zdraví podle ust. § 221 odst. 1 tr. zákona a trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle ust. § 197a odst. 1 tr. zákona.

podle § 21a odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky

Vykázání na 10 dnů podle § 21a odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, vykázání na 10 dnů podle § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Usnesení okresního soudu o nařízení předběžného opatření podle § 76b o.s.ř. vykázání na dobu jednoho měsíce.

Důvod zpět vzetí nebo nedání souhlasu:

Původní výpověď učiněna v psychickém rozrušení, vysvětlení a vyjasnění si manželských vztahů. Slovní a fyzické útoky se neopakují, vztahy se vrátily do normálu, nedochází k žádným konfliktům ani rozporům a hodlají žít spořádaným životem,

- k napadení došlo poprvé za jejich dobu manželství,
- vlastní rozhodnutí, ze strany jiných osob na její osobu nebyl činěn žádný psychický ani fyzický nátlak, bez jakéhokoliv nátlaku, dobrovolně a v žádné tísní,
- podezřelý se chce léčit pro svoje problémové chování,
- společně dochází k lékaři psychiatrie a podezřelý bere léky na zklidnění své povahy,
- společně dochází do psychologické poradny.

4.8. Výsledky nestandardizovaných rozhovorů s vyšetřovateli těchto případů

Otázka: Je dle Vás nějaká odlišnost mezi pachatelem domácího násilí podle věku?

Vyšetřovatel 1: Trestní zákoník platný od 1.1.2010 a zákon o přestupcích věk rozlišuje v tom smyslu, že ten, kdo nedovrší patnácti let, není trestně odpovědný. K věku se také přihlíží v polehčujících a přitěžujících okolnostech, jedná se především o osoby mladistvé a vysokého věku. Stejné rozlišení věku obsahoval i trestní zákon platný do 31.12.2009. Jinak na věku pachatele nezáleží, jednáním spáchaném při domácím násilí dochází k naplnění skutkového stavu naplňující znaky trestného činu, případně přestupku.

Vyšetřovatel 2: Dle mé policejní praxe je u věkově mladších pachatelů střední generace větší četnost případů domácího násilí než u pachatelů seniorů. Dochází také k závažnějším následkům, zejména při fyzickém napadení oběti. Zde je nutné vzít v úvahu, že střední generace je početnější než generace seniorů. U mladších pachatelů se projevuje vyšší agresivní chování při útoku na oběť. Tato skutečnost je daná dobou, kdy si každý jednotlivec jinak vysvětluje pojem demokracie a ve společnosti došlo k uvolnění morálky s tendencí k nedodržování platných zákonů a pravidel slušného chování. Ve spáchaném trestném činu domácího násilí podle mého názoru odlišnost ve věku pachatele není.

Vyšetřovatel 3: Odlišnost mezi pachatelem domácího násilí podle věku je pouze ve věku (ve stáří) pachatele. U trestného činu věk (kromě dětí) nerozhoduje a může jej spáchat kdokoliv. U motivu trestného činu může věk mít důležitou úlohu, u starších občanů zejména s ohledem na prodělané nemoci nebo psychické poruchy myšlení apod..

Otázka: V čem se liší práce při výslechu s pachatelem seniorem?

Vyšetřovatel 1: Vyšetřování trestných činů se řídí platným zákonem č. 141/1961 Sb., trestní řád, část druhá, hlava IX a hlava X oddíl první a druhý. Výslech pachatele, který se zaznamenává písemně, se vede stejným způsobem u všech podezřelých. Je nutné provést stanovené poučení, dále je potřebné, aby se vyjádřil ke své osobě a poté ke spáchanému deliktu se zadokumentováním trestné činnosti a důkazů svědčících proti němu i v jeho prospěch. Odlišnost je při vedení výslechu v tom, že některá starší osoba, pokud neodmítne vypovídat, většinou delikt popisuje velmi stručně z důvodu zapomínání. Proto je potřebné v mnoha případech výslech doplnit položením konkrétních otázek, aby byl zjištěn skutečný stav věci. Odlišnost je také v tom, že ve většině případu senior o deliktu vypovídá.

Vyšetřovatel 2: Výslech pachatele ohledně dokumentace je stejný u všech. Liší se někdy ve vyjadřovacích schopnostech (z důvodu paměti), v chování (slušné vystupování a projev lítosti) některých starších pachatelů. Také si myslím, že výslech seniora je potřebné provádět co nejbližší jeho bydlišti vzhledem k věku a zdravotním problémům. Z taktických důvodů ale neprovádíme výslech v jeho bytě. Navázáním nejbližšího kontaktu mezi vyšetřovatelem a pachatelem chceme vyvolat vzájemný pocit důvěry.

Vyšetřovatel 3: Především v navázání důvěrného kontaktu, pachatel je starší oproti vyšetřovateli, věk může vyvolat u seniora pocit nedůvěry. Při výslechu jsem se nesetkal u seniorů s arogantním jednáním a slovními útoky na vyšetřovatele. Výslech je také časově náročný na délku z důvodu kladení doplňujících otázek, aby byl zjištěn skutečný stav spáchaného trestného činu.

Otázka: Na co berete největší ohled při výslechu seniora jako pachatele nebo oběti domácího násilí?

Vyšetřovatel 1: V předešlé otázce jsem uvedl, že vyšetřovatel postupuje v oblasti dokumentace podle platného trestního řádu. Při výslechu se postupuje stejným způsobem u pachatele i oběti ke zjištění skutečností zda, byl spáchán trestný čin. Ohled se především týká věku, nemoci a také poučení při výslechu, kde je nutné vysvětlit obsah poučení u obou jmenovaných, protože tomu dostatečně neporozumí.

Vyšetřovatel 2: Na věk, případnou nemoc a velkou důležitost přikládám taktice vedení výslechu (snažit se zjistit skutečný stav) jak u pachatele, tak u oběti domácího násilí.

Vyšetřovatel 3: Na věk a zdravotní stav vyslychajících. Při výslechu je nutné pečlivě vybírat otázky k doplnění, aby nedocházelo ke zkreslení, k zesměšnění nebo k bagatelizování spáchaného trestného činu.

Otázka: Jaký je Váš názor na zpět vzetí oznámení oběti a nedání souhlasu ke stíhání u domácího násilí?

Vyšetřovatel 1: Na zpět vzetí oznámení nebo nedání souhlasu s trestným činem má oběť podle trestního řádu právo. V některých případech je právo nedání souhlasu uplatněno okamžitě při prvním výslechu oběti a v šetření se nepokračuje. Jde především o trestné činy spáchané poprvé v afektivním jednání apod. U zpět vzetí v některých případech mám osobní dojem, že oběť nečiní z vlastní vůle. Tuto skutečnost je velmi těžké prokázat, protože oběť na svém právu trvá a operativní šetření je negativní. Lze rozeznat závislost oběti na pachateli. Oběti domácího násilí se při komunikaci s policisty chovají jinak než oběti poškozené jiným pachatelem.

Vyšetřovatel 2: Je to právo rodinného příslušníka nebo osoby blízké a poškozeného podle trestního řádu. Vlastní názor mohu mít jakýkoli, trestní řád žádné osobní názory nebere v úvahu. Spolupráce s obětí je špatná.

Vyšetřovatel 3: Jde o právo oběti, vlastní názor je nepodstatný. Komunikace je složitá.

Otázka: Je podle Vás dostatečně řešena metodika k domácímu násilí?

Vyšetřovatel 1: Metodika k domácímu násilí je zpracována zejména k zákonu o Policii ČR interním aktem. Jsou uvedeny znaky charakterizující domácí násilí, náležitosti k vykázaní osoby ze společného obydlí apod. Dle mého názoru postačuje k řešení problému domácího násilí. Trestní zákoník pojem domácího násilí nezná a není tento institut uveden ani ve zvláštní části, postupuje se podle jiných ustanovení trestního zákoníku.

Vyšetřovatel 2: Metodika je řešena interním aktem řízení v závazném pokynu policejního prezidenta. Pro potřebu policisty z mého pohledu jsou na požadované úrovni informace o znacích naplňujících spáchání deliktu domácího násilí. Trestní zákoník pojem domácího násilí nezná. Nebylo by od věci, kdyby na problematiku domácího násilí prošli někteří policisté specializovaným psychologickým proškolením.

Vyšetřovatel 3: Domácí násilí je metodicky řešeno interním aktem řízení. Tímto interním aktem je metodika pro policii řešena dostatečně. Metodiku také dávají některé civilní organizace, např. Bílý kruh bezpečí apod. Domácí násilí v paragrafovém znění trestní zákoník neobsahuje. Měla by se ale prohloubit vzájemná komunikace s organizacemi zabývajících se pomocí obětem domácího násilí.

5. Diskuse

Prvním cílem této bakalářské práce bylo okrajově se zaměřit v obecné rovině na problematiku domácího násilí, které se v posledních letech dostává více pozornosti, než v letech minulých. Důležitou částí práce bylo vymezit seniora a jeho specifika. Stáří je důležitou etapou v životě každého z nás. U každého člověka ovšem prožívání stáří probíhá jinak, někdo prožije plnohodnotné stáří, jiný prožije stáří plné problémů a těžkostí. Naše společnost většinou na stáří pohlíží jako na vývojové období, které je pasivní, plné nemoci a utrpení. Ovšem mnozí si neuvědomují, že tomu tak nemusí být vždy, že záleží na nás, jaké stáří prožijeme. Mnozí senioři prožívají kvalitní, plnohodnotný život plný radosti a aktivit.

Někteří ovšem prožívají stáří nemocné, které jim neumožňuje prožít aktivní život. Výzkumy bylo potvrzeno, že se u naší populace se zvyšujícím se věkem objevuje více nemocí.

Stáří v žádném případě neznamená vyřazení ze společnosti. I když ztrácíme mnohé sociální role, nové zase získáváme, nejnámější je sociální role důchodce. Na stáří bychom se měli těšit, prožít jej v klidu a naplánovat si, čemu se v důchodu budeme věnovat. Pohled na stáří se mění stejně tak, jak se mění společnost.

Ke starým lidem bychom měli mít úctu a uvědomit si, že i my budeme jednou staří a možná budeme potřebovat pomoc druhých osob. Ve stáří se mnoho seniorů potýká se změnami v mnoha oblastech, je nutné dodat, že každý se s těmito změnami vyrovnává jinak. Na tyto aspekty berou policisté zřetel, což bylo patrné z odpovědi na otázku: „V čem se liší práce při výslechu s pachatelem seniorem?“

V poslední době se bohužel začalo vyskytovat množství případů, kdy se senior stal sám pachatelem domácího násilí. V tomto případě zejména partnerka trpí. Děti jsou odrostlé a místo toho, aby prožívali společně klidné stáří, jsou vystavovány extrémnímu stresu.

Stěžejní částí bakalářské práce bylo shrnutí jednotlivých případových studií spisové dokumentace Policie ČR. Domácí násilí všeobecně je moderním, ovšem velice negativním fenoménem doby. Domácí násilí se objevuje ve všech společnostech, ovšem ne každá společnost o tom mluví. Dříve, ačkoliv se domácí násilí vyskytovalo také, se o něm nemluvilo, jelikož společnost tuto problematiku vnímala jako nepřijatelnou. Ovšem s rozvojem společnosti a se stále častějšími případy se začalo o domácím násilí více mluvit. Vyskytují se též případy, kdy pachatelem je sám senior. Dle vyšetřovatelů nemá ale věk pachatele při domácím násilí vliv. Z informací pouze vyplývá, že střední generace používá intenzivnější a agresivní chování. Výsledky případů se shodují s knihou *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen* autorek Voňková a Spoustová v tom, že domácí násilí není jen problém nižší sociální vrstvy, ale že se s ním setkáváme v průřezu všech vrstev společnosti, různých věkových skupin. Rozdíl je však v mechanismu vzniku v jednotlivých socioekonomických skupinách a udržování násilných vzorců chování, které jsou vyústěním toho kterého partnerství. Závisí též na různém postavení žen, jejich možnostech a kompetencích z hlediska vytvořeného respektu v partnerství. Po prostudování případů bylo patrné, že je pravdivé tvrzení z knihy *Domácí násilí právní minimum pro lékaře*, že domácí násilí je popřením toho, co manželství, rodina a citové vztahy znamenají, relativizuje základní lidské hodnoty a porušuje základní lidské hodnoty a základní lidská práva. Má vlastní dynamiku, tzv. spirálu násilí, kdy se období násilí střídají s obdobími klidu a odpuštění. To se projevilo i u případu č. 1., 2., 5., 6., kdy oběť nedala souhlas k trestnímu stíhání nebo doplnila výpověď o zpět vzetí souhlasu k trestnímu stíhání. Činí tak bez jakéhokoliv nátlaku, dobrovolně a v žádné tísní. Vztahy se prý srovnaly a nedochází k žádným rozporům. Dle vyšetřovatelů je značně složité komunikovat s obětí domácího násilí. Oběti se při kontaktu s policií při domácím násilí chovají obvykle jinak než oběti, kdy je pachatelem cizí osoba. Ochota spolupracovat s policií je nedostatečná. Vyhledají u ní pomoc krátce po incidentu, většinou však zůstávají v blízkosti pachatele a jsou tak vystaveny jeho psychickému nátlaku. Podlehnou vyhrožování a změni svoji výpověď či odmítnou vypovídat. Oběť popírá závažnost svých poranění a povětšinou se

vrací k tyranovi. Vyšetřovatel či státní zástupce je v tomto případě bezradný, jak vyplývá z případu č. 5., kdy výpověď oběti k vzetí souhlasu s trestním stíháním je velmi strohá. Šetřením nebylo prokázáno, že by nedání souhlasu s trestním stíháním provedla pod jakýmkoli nátlakem. Každý takový případ vzetí souhlasu trestního stíhání negativně působí na vyšetřovatele a tím se může stát, že se další případy bagatelizují, což potvrzuje ve své knize Šatenková *Krizová intervence pro praxi*.

Myslím si, že by měla být společnost o případech domácího násilí ještě více informována, jelikož se jedná o velice závažnou problematiku. Mělo by se více hovořit i o možných formách pomoci, jelikož oběti mnohdy neví, kde vyhledat pomoc.

Oběťmi domácího násilí se stávají jak děti, dospívající, dospělí, tak i senioři. Na každé oběti zanechává prožité trauma hrůzné následky, se kterými se oběť mnohdy celý život nevyrovná. Nejhorší působí domácí násilí na děti a na seniory, kteří jsou nejnepříjemněji napadnutelnými oběťmi. Ovšem tím nechci říci, že by na ostatních zanechalo domácí násilí následky menší. Ve všech případech, které jsem popsal, se vyskytují opakující zneužívající vzorce, které jsou popsány v knize *Krizová intervence* od autorky Vodáčkové.

Je na každé společnosti, aby zvážila, jaké stanovisko k domácímu násilí zaujme. Ovšem všichni bychom si měli uvědomit, že se jedná o velice závažnou problematiku. Bylo patrné z rozhovorů s vyšetřovateli, že jejich pohled na domácí násilí je ale stejný jako na jakoukoli jinou trestnou činnost. Co se týká metodiky k domácímu násilí, je dostatečně řešena, ale bohužel policisté speciálně vyškoleni nejsou. V současné době je postup policie jasně daný, ale je obtížné u jednotlivých případů postihnout specifiku domácího násilí. Jednotlivé incidenty získávají znaky závažnosti a nebezpečnosti často teprve jako součást opakující, stupňující se situace. Policie pak musí opakovaně vyjíždět na „známé“ místo. Nemůže efektivně přispět k eliminaci domácího násilí do budoucna. Opírá se o všeobecně platné normy a zákony. Na místě domácí rozepře se policisté řídí především trestním zákonem, zákonem o přestupcích a zákonem o policii, jak je popsáno v případových studiích. Přijetím zákona č. 135/2006 Sb. došlo ke zlepšení situace, kdy bylo policii umožněno vykázat násilníka na 10 dní z domu nebo bytu společně obývaného s ohroženou

osobou, též i z jeho bezprostředního okolí. Je dán i zákaz návratu do vymezených prostor, jako se to událo v případě č. 4. Tímto se dává oběti možnost v klidu si rozmyslet další postup při řešení svízelné situace. Policii zůstává tradiční role represivní složky. Její činnost se zaměřuje především ke stíhání trestného jednání pachatele. Účinná pomoc oběti je zanedbávána a policie se staví do role pouhého zprostředkovatele s některou z organizací pomáhající obětem domácího násilí. Na druhou stranu si myslím, že z pohledu oběti je pomoc nevládních organizací vítanější a cennější než pomoc státu.

6. Závěr

S určitou formou násilí, utrpení se potkal a potkává každý z nás. Média nás neustále informují o různých teroristických akcích či válečných konfliktech. Mnohé počítačové hry a filmy obsahují velké množství násilí. Loupeže, vraždy a znásilnění jsou na denním pořádku. S tím se musí vypořádat společnost, politici a především policie. S problematikou domácího násilí se nepotýká jen náš stát, nýbrž i státy ostatní, ovšem v každém státě se k této problematice přihlíží jinak. Stejně tak jako se domácí násilí vyskytuje ve všech státech, stejně se vyskytovalo ve všech historických epochách, ovšem ne v každé epoše se o domácím násilí mluvilo, některé společnosti výskyt tohoto jevu výrazně popíraly. Každý občan by ale neměl být lhostejný k možnému násilí, kterého byl svědkem ve svém okolí. Přestože existuje několik případů domácího násilí, kdy agresor byl odsouzen, mnoho z nich se nikdy neodhalí, jelikož oběť se bojí někomu svěřit. Samotná oběť nemívá dostatek „síly“ a informací, jak se s danou situací vypořádat, jak se zachovat, kde vyhledat pomoc. Týranou osobu je potřeba vstřícnou formou přesvědčit, že po mnohaměsíčním přetrvávání a stupňování domácího násilí se již nejedná o přechodné období. Počátečním signálem domácího násilí může být neúcta k partnerovi. Každý „menší“ incident s sebou nese potenciál pro vážnější akci, nebezpečnou situaci. Nikdo nemá právo týrat a terorizovat jiného člověka. Důležitá je důvěra, otevřená komunikace a vcítit se do druhého. Situace v partnerském vztahu se dá řešit prostřednictvím orgánů sociální péče v místě, s odborníky krizových a intervenčních center, kteří jim dokáží naslouchat a profesionálně poradit. Nejdůležitější je přestat omlouvat násilníka, zapomenout na stud i případnou ostudu a požádat o pomoc i policii.

Bakalářská práce byla zaměřena na domácí násilí a seniory. Každý si přejeme, aby jakékoli násilí vymizelo a prožili jsme plnohodnotný život. Stáří je nedílnou etapou člověka. Společnost by neměla seniory opomíjet a zanedbávat. Prožít klidné a bezstarostné stáří je přáním každého z nás.

7. Seznam používaných zdrojů

Odborná literatura:

BURIÁNEK, J., KOVAŘÍK, J., ZIMMELOVÁ, P., ŠVESTKOVÁ, R. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6

BEDNÁŘOVÁ, Zdena., MACKOVÁ, Kateřina., PROKEŠOVÁ, Hana. *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánu sociálně právní ochrany dětí*. MPSV, 2006. ISBN 80-86878-50-3.

BERRY, Dawn., Bradley. *The Domestic Violence Sourcebook*. 3rd edition. Lincolnwood: Lowel House, 2000. ISBN 978-07-373-0419-0

BUSKOTTE, A. *Z pekla ven : žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. et al. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: GRADA Publishing, 2007 ISBN 978-80-247-2014-2.

ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky : domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: GRADA Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.

ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí. Kriminalistika*. Praha. 2006. roč. 39, č. 3. ISSN 1210-9150.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Univerzita Karlova v Praze: Karolium, 2002. 60 s. ISBN 978-80-246-0139-7.

GJURČIOVÁ, Š. et al. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-416-3.

HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-15-8-2.

JELÍNEK, J. K trestně právnímu postihu domácího násilí. In *Předneseno na konferenci Právo proti domácímu násilí konané ve dnech 6.6.-7.6.2005 na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Kriminálnístika*. Praha. 2005. roč. 38. č. 4. ISSN 1210-9150.

KEELING, June., MASON, Tom. *Domestic Violence : A multi – Professional approach for health Professional*. Open University Press (United Kingdom), 2008. ISBN 978-03-352-2281-0

MARVÁNOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4.

MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.

PONĚŠICKÝ, J. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-593-0.

PROKOP, M. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno: Ekologický právní servis, 2000. ISBN 80-210-4059-9.

SHIPWAY, Lyn. *Domestic Violence : A handbook for health care Professionals*. London: Routledge, 2004. ISBN 978-0-415-28220-8

SPURNÝ, J. *Psychologie násilí: o psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Praha: Eurounion, 1996. ISBN 80-85858-30-4.

ŠEDIVÁ, Marie. aj. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2007. ISBN 978-80-239-9449-0.

ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: GRADA, 2004. ISBN 80-247-0586-9.

TOŠNEROVÁ, T. a kol. *Ageismus: průvodce stereotypy a mýty o stáří*. Praha: Ambulance pro poruchy paměti, 2002. ISBN 80-238-9506-0.

VARGOVÁ, B. *Partnerské násilí*. Praha: Lineš, 2008

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Násilí v rodině: Syndrom týraného a zanedbávaného dítěte*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. ISBN 80-8552-91-7-3.

VODÁČKOVÁ, D. a kol. *Krizová intervence*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-696-9.

VOHRALÍKOVÁ, L. a kol. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Brno: VÚPSV, 2004. ISBN 80-239-4218-2.

VOŇKOVÁ, Jiřina.- SPOUSTOVÁ, Ivana. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2., přeprac. vyd. Praha: proFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3.

VOŇKOVÁ, Jiřina aj. *Metodický rámec práce intervenčních center a podpora jejich vzniku*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2007. ISBN 978-80-239-9448-3.

ZAVÁZALOVÁ, H. a kol. *Vybrané kapitoly ze sociální gerontologie*. Praha: Karolinum 2001. ISBN 80-24603-26-8.

Zákony a předpisy:

ÚZ číslo 558 „Trestní předpisy, přestupky“ Sagit Ostrava 2006, ISBN 80-7208-564-6

ÚZ číslo 768 „Trestní předpisy“ Sagit Ostrava 2009, ISBN 978-80-7208-782-2

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (zákon o ochraně před domácím násilím), ve znění pozdějších předpisů.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

www stránka:

VITOUŠOVÁ, Petra. Vykazování v ČR, porovnání vývoje v letech 2007 až 2009. In *Domácí násilí* [on line]. Praha: Bílý kruh bezpečí, 14.07.2009 [cit. 2009-11-02]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazovani-v-cr-porovnani-vyvoje-v-letech-2007-az-2009/r186>>

8. Klíčová slova

Domácí násilí

Pachatel

Oběť

Senior

Právní normy

Policie

9. Přílohy

1. Otázky SARA DN
2. Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí
3. Poučení ohrožené osoby
4. Úřední záznam o vykázání
5. Potvrzení o vykázání
6. Poučení vykázané osoby
7. Úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání

Č. j.

V

dne:

Počet listů:

Přílohy:

Otázky SARA DN:

U všech položek následujících v této části v případě odpovědi ANO upřesnit.

Oddíl 1: Násilí ve vztahu k blízké osobě

Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO^{*)} (např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní)

Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO^{*)} (např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby)

Dochází ke stupňování fyz. nebo sex. násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}

(např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů)

Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}

(např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace apod.)

Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí: ANO- NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}

(vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá domácí násilí)

Oddíl 2: Obecné sklony násilné osoby k násilí

Dopouští se násilná osoba obecné kriminality: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}

(jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně)

Jsou informace o problémech v předchozích vztazích: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}

(měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)

Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy: **ANO – NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}**
(např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže)

Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi:
ANO - NE - NEZJIŠTĚNO^{*)} (např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčkou závislostí např. na automatech)

Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví: **ANO - NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}**
(např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu)

Oddíl 3 : Zranitelnost ohrožené osoby

Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO^{*)} (přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe)

Má z násilné osoby extrémní strach: **ANO - NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}**
(tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranné chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání)

Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí: **ANO- NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}**
(riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalost o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou)

Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání): **ANO - NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}**
(tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obsluhností)

Má ohrožená osoba závažné osobní problémy: **ANO - NE - NEZJIŠTĚNO^{*)}**
(např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek)

.....
Č. j. ....

**Úřední záznam o incidentu se znaky
domácího násilí**

Dne ..... v ..... hodin bylo přijato oznámení o incidentu se znaky domácího násilí (dále jen „incident“). Incident šetřili příslušníci Policie České republiky ..... v místě (adresa incidentu):
.....

Násilná osoba:

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: .....

Telefon: .....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo): .....

Ohrožená osoba:

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: .....

Telefon: .....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo): .....

Oznamovatel (když osoba jiná než ohrožená):

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: .....

Telefon: .....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo): .....

Nezúčastněná osoba:

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: .....

Telefon: .....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo): .....

Pokud byla na místě přítomna, pokud ne tak důvod:
.....
.....

Svědci incidentu (jméno, příjmení, datum narození, bydliště, telefon):

.....
.....
.....
.....

Násilná osoba obývá společné obydlí s ohroženou osobou: **ANO - NE¹⁾**

Forma páchaného násilí: **fyzické - psychické¹⁾**

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí: .....

U těchto osob vypsát jméno, příjmení, datum narození

.....
.....
.....

Přítomnost nezletilých osob při útoku: **ANO - NE¹⁾**

Byly splněny podmínky pro vykazání násilné osoby? **ANO - NE¹⁾**

Když ANO tak **Odůvodnění vykazání:**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zpracoval: .....
(hodnostní označení, jméno, příjmení)

¹⁾ Nehodící se škrtně.

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY
dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jako osobu ohroženou Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- došlo k vykázání osoby uvedené v potvrzení o vykázání z obydlí, které obývala společně s Vámi, jakož i z jeho bezprostředního okolí vymezeného v potvrzení o vykázání,
- toto vykázání je účinné od okamžiku, kdy bylo provedeno, přičemž k vykázání není nutný Váš souhlas.

Vykázaná osoba je povinna (dle ust. § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
  - zdržet se po dobu vykázání vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,
  - zdržet se po dobu vykázání styku nebo navazování kontaktu s Vámi,
  - vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které má ve svém držení.
- V případě **porušení podmínek vykázání** ze strany vykázané osoby neprodleně **informujte** **Policii České republiky** prostřednictvím tísňové linky 158.

Vykázaná osoba má právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až b) a § 44 odst. 5 cit. zákona):

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící její osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady,
- vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě, přičemž o termínu, kdy k převzetí věci osobou vykázanou dojde, budete předem informován(a),
- podat proti vykázání námítky, které budou přezkoumány příslušným krajským ředitelstvím Policie České republiky.

Vaším právem je:

- ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného okresního soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v prodloužení vykázání. Podáním návrhu v průběhu vykázání provedeného policistou se zákonná 10denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o Vašem návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na Váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti Vás žádáme, abyste informoval(a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykázání podal(a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření, popř. o výsledku rozhodnutí soudu.

Dále Vás poučuji o tom, že:

- o vykázání bude informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum Vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem Vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem,
- případným uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu poškozování cizích práv podle § 181, pomluy podle § 184 a křivého obvinění podle § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,
- v době trvání vykázání bude provedena kontrola jeho dodržování ze strany vykázané osoby. V této souvislosti Vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

.....
Jméno, příjmení a podpis **ohrožené osoby**

Poučení provedl(a):

.....
Hodnostní označení, jméno, příjmení a podpis policisty

.....
Č. j. ....

Počet listů:
Výtisk č.:

Úřední záznam o vykázání

Dne ..... v ..... hod. využil příslušník Policie České republiky
..... svého oprávnění a podle § 44 zákona č.
273/2008 Sb., o Policii České republiky a

vykázal

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: .....

Státní příslušnost: ..... Telefon:.....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):.....

Adresa pro doručování (ulice, č. p., místo, PSČ): .....

ze společného obydlí: .....

které obývá s ohroženou osobou:

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: ..... Telefon:.....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):.....

jakož i z jeho bezprostředního okolí.....

na dobu 10 dnů.

Vztah násilné a ohrožené osoby:.....

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí: .....

Pokud zde tyto osoby žijí, tak vypsát jméno, příjmení, datum narození, trvalý pobyt
(ulice, č.p., místo):

.....

.....

.....

Odůvodnění vykázání:

Zpracoval: .....
(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Rozdělovník:

- Výtisk č. 1 - vykázaná osoba (pokud si záznam vyzvedne na útvaru policie – nedoručuje se)
- Výtisk č. 2 - místně příslušné Intervenční centrum
- Výtisk č. 3 - místně příslušný soud, který bude rozhodovat v případě podání návrhu na předběžné opatření
- Výtisk č. 4 - místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (pokud žije ve společném obydlí nezátlá osoba)
- Výtisk č. 5 - spis

.....
Č. j. ....

Počet listů: 2

Výtisk č.:

Potvrzení o vykázání

Příslušník Policie České republiky (dále jen „policista“) .....
dne ..... v ..... hod. využil svého oprávnění podle § 44 zák. č. 273/2008
Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o Policii České republiky“) a

vykázal

pana(i)

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: .....

Státní příslušnost: ..... Telefon: .....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo): .....

ze společného obydlí:

které obývá s ohroženou osobou - osobami (uvést jméno a příjmení, datum narození,
trvalý pobyt):

.....
.....
.....
.....

jakož i z jeho bezprostředního okolí:

**na dobu 10 dnů. Vykázaná osoba se po dobu 10 dnů musí zdržet vstupu do
prostoru vymezeného policistou a zdržet se styku a navazování kontaktu
s ohroženou osobou.**

Vykázání **bylo - nebylo**¹⁾ provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby.

Když nebylo, tak z důvodu:

.....
(otisk kulatého razítka bez státního znaku)

Zpracoval: .....
(hodnostní označení, jméno, příjmení, podpis)

Poznámky (námitky vykázané osoby proti vykázání):

Na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, byla vykázaná osoba **vyzvána k vydání všech klíčů** od společného obydlí, z něhož byla vykázána. Na základě této výzvy vykázaná osoba klíče **vydala - nevydala**¹⁾.

Když vydala, tak specifikace klíčů – typ, barva, popis, markanty:

Když nevydala, tak důvody nevydání:

Neuposlechnutím výzvy k vydání klíčů se vykázaná osoba může dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vydání klíčů: dne ..... v ..... hod.

Klíče vydal(a) .....
(jméno, příjmení, podpis)

Klíče převzal(a) .....
(hodnostní označení, jméno, příjmení, OeČ, podpis)

Vrácení – předání^{*)} klíčů: dne ..... v ..... hod.

Klíče vrátil(a) .....
(hodnostní označení, jméno, příjmení, OeČ, podpis)

Klíče převzal(a) .....
(jméno, příjmení, podpis)

Rozdělovník:

Výtisk č. 1: Spis

Výtisk č. 2: Vykázaná osoba: ..... **převzal(a) – nepřevzal(a) – odmítl(a) podepsat**¹⁾

Když nepřevzala nebo odmítla podepsat, tak z důvodu:

.....
(převzala, datum, čas, podpis)

Výtisk č. 3: Ohrožená osoba: ..... **převzal(a) – nepřevzal(a) – odmítl(a) podepsat**¹⁾

Když nepřevzala nebo odmítla podepsat, tak z důvodu:

.....
(převzala, datum, čas, podpis)

¹⁾ Nehodící se škrtněte.

Byly splněny podmínky pro vykázání násilné osoby? **ANO - NE¹⁾**
Když ANO tak **Odůvodnění vykázání:**

Zpracoval: .....
(hodnostní označení, jméno, příjmení)

¹⁾ Nehodící se škrtně.

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY
dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jakožto vykázanou osobu Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- **jste byl(a) v souladu s § 44 odst. 1 cit. zákona vykázán(a) ze společného obydlí obývaného s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí stanoveného v potvrzení o vykázání.** Vykázání je účinné od okamžiku, kdy Vám bylo sděleno. Vykázán(a) můžete být i ve Vaší nepřítomnosti,
- vykázání bylo provedeno bez ohledu na stanovisko ohrožené osoby,
- vykázání bude trvat po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení, přičemž tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby,
- v případě podání návrhu na předběžné opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), v průběhu vykázání, se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

Jste povinen(na) (dle § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
- zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,
- zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které máte ve svém držení.

Máte právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až d) cit. zákona):

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící Vaší osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užíváte, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady,
- vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící Vaší osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro Vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo můžete uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě na adrese ..... , tel. .... ,
- ověřit si provedení vykázání na čísle tísňového volání 158,
- vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie (adresa a tel. uvedeny výše), přičemž úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí.

Dále Vás poučuji o tom, že:

Podle ust. § 44 odst. 5 můžete podat proti vykázání příslušnému krajskému ředitelství policie námítky, a to ústně na místě nebo písemně na adresu ..... do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání. Vaše námítky budou bez zbytečného odkladu přezkoumány a o výsledku budete vyrozuměn(a).

Neuposlechnutím shora uvedených povinností se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; pokud se dopustíte závažného nebo opakovaného jednání, abyste zmařil(a) vykázání, můžete se dopustit trestného činu podle § 337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na policejní služebně (adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) dle § 45 odst. 1 písm. d). Klíče Vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

.....
Jméno, příjmení a podpis **vykázané osoby**

Poučení provedl(a) :

.....
Hodnostní označení, jméno, příjmení a podpis policisty

Č. j.

Úřední záznam
o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání

Dne ..... v ..... hod. provedla hlídka .....

ve složení:.....

podle § 47 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,

kontrolu dodržování povinností vyplývajících z vykázání

vydaného dne ..... pod číslem jednacím .....

Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu kontroly:.....

.....

.....

Výsledek kontroly:

Přítomnost vykázané osoby ve společném obydlí: **ANO - NE¹⁾**

Přítomnost ohrožené osoby ve společném obydlí: **ANO - NE¹⁾**

Přítomnost dětí ve společném obydlí: **ANO - NE¹⁾**

Zjištěno porušení zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou

ANO - NE¹⁾

Pokud ANO, jaké:.....

.....

.....

Přijaté opatření v případě zjištění nedodržování vykázání nebo zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou ze strany osoby vykázané:

.....

.....

Záznam vyhotovil: .....

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OeČ, podpis)

¹⁾ Nehodící se škrtně